

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Факультет філології, психології та педагогіки

Кафедра германської філології та перекладу

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № _____
Від « 22 » грудня 2025р.
В.о.завідувача кафедри Палій К.В.
(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
МОВА ДИПЛОМАТІЇ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ДИСКУРСІ
(НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ДЖЕРЕЛ)

Виконавець:

Студент 6 курсу, групи 601-ГФ
 Любченко Андрій Васильович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Павельєва А.К., к.ф.н., доцент кафедри
 германської філології та перекладу
 Національного університету «Полтавська
 політехніка імені Юрія Кондратюка»

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Федорова О. В.,
к.філол.н., доцент кафедри іноземних мов
Хмельницької гуманітарно-педагогічної
академії

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____

кількість балів: _____

Підпис керівника _____

РЕФЕРАТ

Загальний обсяг текстової частини роботи складає 90 сторінок формату А4. Вона складається з переліку скорочень, умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та одного додатку. Робота містить 5 рисунків, 5 таблиць, 3 додатки, використано 49 науково-технічних джерел.

Об'єкт дослідження: сучасний міжнародний дискурс як форма комунікації між державами та міжнародними інституціями.

Предмет дослідження: мовні особливості дипломатичної комунікації в сучасному міжнародному дискурсі на матеріалі англомовних джерел.

Мета дипломної роботи: дослідження специфіки мови дипломатії в сучасному міжнародному дискурсі та виявлення її лінгвістичних, прагматичних і стилістичних особливостей на основі англомовних джерел з метою визначення її ролі у формуванні міжнародних відносин.

Методи дослідження: метод аналізу і синтезу, дискурс-аналіз, контекстуальний аналіз, порівняльний метод, описовий метод.

Наукова новизна і теоретичне значення: робота полягає у комплексному дослідженні мовних засобів дипломатії в сучасному англомовному міжнародному дискурсі, що дозволяє виявити ключові комунікативні стратегії. Отримані результати сприяють поглибленню теоретичних уявлень про дипломатичний дискурс та можуть бути використані у сфері міжкультурної комунікації і перекладознавства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ДИПЛОМАТИЧНИЙ ДИСКУРС, МОВА ДИПЛОМАТІЇ, МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, АНГЛОМОВНІ ДЖЕРЕЛА, КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ, МОВНІ ЗАСОБИ, ПРАГМАТИКА, ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ, МІЖКУЛЬТУРНА ВЗАЄМОДІЯ, ПЕРЕКЛАД

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	8
1.1 Наукове обґрунтування проблеми дипломатичного дискурсу	8
1.2 Лінгвістичні особливості дипломатичної комунікації	11
1.3 Класифікація дипломатичних жанрів та їх характеристика	15
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2	23
2.1 Аналіз комунікативних стратегій і тактик у дипломатичному англомовному дискурсі	23
2.2 Лексико-семантичні та стилістичні засоби мови дипломатії	36
2.3 Прагматичні особливості дипломатичних текстів	43
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3	51
3.1 Аналіз мови дипломатії у виступах представників міжнародних організацій (англомовні джерела)	52
3.2 Особливості перекладу дипломатичних текстів з німецької мови та їх порівняння з англомовними відповідниками	64
3.3 Вплив мовних засобів дипломатії на формування міжнародного дискурсу	72
Висновки до розділу 3	75
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТОК А	84
ДОДАТОК Б	85
ДОДАТОК В	87

ВСТУП

Актуальність роботи. У сучасному світі, що характеризується інтенсивними глобалізаційними процесами, зростанням міжнародної взаємозалежності та ускладненням міждержавних відносин, дипломатія залишається одним із ключових механізмів регулювання міжнародної політики. Центральну роль у дипломатичній діяльності відіграє мова, яка виступає не лише засобом передавання інформації, а й інструментом політичного впливу, формування міжнародного іміджу держав, досягнення компромісів і запобігання конфліктам. Саме тому вивчення мови дипломатії та її переклад як специфічного різновиду інституційного дискурсу є актуальним завданням сучасної лінгвістики.

Актуальність дослідження зумовлена також тим, що дипломатичний дискурс функціонує в умовах високої прагматичної навантаженості, формалізованості та стратегічної багатозначності. Англійські дипломатичні тексти відіграють провідну роль у міжнародній комунікації, оскільки англійська мова виступає глобальною мовою дипломатії. Водночас зростає інтерес до зіставного аналізу дипломатичних дискурсів різних мов, зокрема англійської та німецької, що дає змогу виявити як універсальні, так і національно специфічні мовні особливості дипломатичного спілкування. Незважаючи на наявність значної кількості праць з політичного та дипломатичного дискурсу, а також наявності перекладознавчої літератури (А. В. Мамрак, І. В. Корунець.), комплексний аналіз лексико-семантичних, стилістичних і прагматичних засобів дипломатичної мови на матеріалі автентичних англійських і німецькомовних джерел потребує подальшого наукового осмислення.

Мета і завдання дослідження

Метою магістерської роботи є комплексне дослідження мови дипломатії в сучасному міжнародному дискурсі на матеріалі англійських джерел із залученням елементів порівняльного аналізу німецькомовного

дипломатичного дискурсу, а також визначення лексико-семантичних, стилістичних і прагматичних механізмів реалізації дипломатичної комунікації, і визначення перекладацьких трансформації у процесі дослідження та перекладу англомовного та німецькомовного політичного дискурсу.

Для досягнення поставленої мети в роботі передбачено виконання таких **завдань:**

1. обґрунтувати теоретичні засади вивчення дипломатичного дискурсу та уточнити основні поняття дослідження;
2. визначити лінгвістичні особливості дипломатичної комунікації;
3. охарактеризувати основні жанри дипломатичного дискурсу;
4. проаналізувати комунікативні стратегії та тактики в англомовному дипломатичному дискурсі;
5. дослідити лексико-семантичні та стилістичні засоби мови дипломатії;
6. виявити перекладацькі трансформації під час перекладу дипломатичних текстів;
7. здійснити аналіз мови дипломатії у виступах представників міжнародних організацій;
8. розглянути особливості перекладу дипломатичних текстів з німецької мови та порівняти їх з англомовними відповідниками;
9. визначити вплив мовних засобів дипломатії на формування сучасного міжнародного дискурсу.

Об'єктом дослідження є сучасний міжнародний дипломатичний дискурс та його переклад.

Предметом дослідження є лексико-семантичні, стилістичні та прагматичні особливості мови дипломатії в англомовних і німецькомовних дипломатичних текстах, а також їх переклад.

Матеріалом дослідження слугували автентичні англомовні та німецькомовні дипломатичні тексти, зокрема офіційні виступи, заяви, пресконференції та дипломатичні діалоги представників держав і міжнародних організацій (ООН, ЄС, НАТО), а також тексти з перекладацької літератури, і роботи що відображають сучасні тенденції міжнародної дипломатичної комунікації.

Методи дослідження. У роботі застосовано методи дискурс-аналізу, лексико-семантичного та стилістичного аналізу, описовий і порівняльний методи, а також елементи перекладознавчого аналізу. Комплексний підхід до аналізу дозволяє дослідити дипломатичний дискурс на різних мовних і комунікативних рівнях.

Наукова новизна полягає у комплексному аналізі мови дипломатії в сучасному міжнародному дискурсі з урахуванням лексико-семантичних, стилістичних і прагматичних параметрів, а також у зіставленні англомовного та німецькомовного дипломатичного дискурсу і виявлення перекладацьких трансформацій під час перекладу.

Теоретичне значення роботи полягає в поглибленні наукових уявлень про мовну природу дипломатичного дискурсу та його перекладу.

Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання в навчальному процесі під час викладання курсів з лінгвістики, стилістики, перекладознавства та міжкультурної комунікації, а також у практиці професійного перекладу дипломатичних текстів.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом участі у ІХ Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу», що відбулася 20–21 травня 2025 року, де було представлено доповідь на тему «Особливості перекладу науково-технічного тексту» у співавторстві з Павельєвою Анною Костянтинівною, кандидаткою філологічних наук, доценткою кафедри германської філології та перекладу

Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Окремі аспекти перекладознавчої проблематики також були апробовані у міні статті «Особливості перекладу та перекладацькі трансформації у романі “Аеропорт” Артура Хейлі», опублікованій у 2021 році.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розглянуто теоретичні засади вивчення дипломатичного дискурсу; у другому розділі здійснено аналіз та переклад англомовного дипломатичного дискурсу; третій розділ присвячено дослідженню мови дипломатії у виступах міжнародних організацій, особливостям перекладу німецькомовних дипломатичних текстів та впливу дипломатичної мови на формування міжнародного дискурсу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ДИПЛОМАТИЧНОГО ДИСКУРСУ

З огляду на зростання ролі міжнародної комунікації та посилення глобальних політичних процесів, виникає нагальна потреба вивчати сучасний стан мовних стратегій та комунікативних технологій, що застосовуються у дипломатичному дискурсі. Такий аналіз є важливим для розуміння актуальних труднощів, з якими стикаються державні інституції та міжнародні організації під час формування офіційних заяв, проведення переговорів і дотримання дипломатичного протоколу. Він дозволяє виявити потреби та вимоги до мовної точності, стратегічної ввічливості, етикету та риторики, а також визначити недоліки й обмеження сучасних підходів до дипломатичного спілкування. Крім того, комплексний аналіз відкриває можливості для підвищення ефективності міжнародних переговорів, оптимізації дипломатичних комунікацій і запобігання конфліктним ситуаціям.

1.1 Наукове обґрунтування проблеми дипломатичного дискурсу

Аналізуючи наявну літературу з мови дипломатії, слід зосередитися на працях, що досліджують мовні, прагматичні та стратегічні особливості дипломатичного спілкування. Однією з ключових праць є дослідження британського науковця J. Meadows “Diplomatic Language: Theory and Practice” [1], відповідно до якого можна зробити низку висновків щодо специфіки дипломатичної комунікації, її обмежень та можливостей використання у міжнародних відносинах. [5; 6; 29]

По-перше, у роботі подано комплексний огляд основних характеристик дипломатичної мови, підкреслюючи важливість точності, нейтральності та зваженості у виборі мовних засобів. Література акцентує на таких рисах дипломатичного дискурсу, як формальність, стриманість, стратегічна непрямота та використання ввічливих конструкцій. Значне місце займає

поняття дипломатичної двозначності, що дозволяє уникати прямої конфронтації у чутливих політичних питаннях. [22; 27].

По-друге, у дослідженні детально описані етапи створення дипломатичних документів, від аналізу політичної ситуації до кінцевого редагування тексту. Варто наголосити, що дипломатичні заяви потребують ретельного добору термінології, урахування культурно-лінгвістичних відмінностей та відповідності нормам міжнародного протоколу. Значущою є також класифікація типових мовних формул, які вживаються у міжнародних нотах, меморандумах, комюніке та переговорах.

По-третє, сучасні англомовні дослідження приділяють увагу впливу цифрових технологій на дипломатичну мову. Цифрова дипломатія, соціальні мережі та онлайн-комунікації значною мірою трансформували характер міжнародної взаємодії, зробивши її швидшою, але й більш ризикованою. [36; 39; 45] Вчені підкреслюють, що формулювання дипломатичних повідомлень у цифровому середовищі потребує ще більшої точності, адже кожне слово здатне впливати на зовнішньополітичний імідж держави. [41]

По-четверте, у працях із дипломатичного протоколу підкреслюється визначальна роль мови у підтриманні офіційного етикету. Структура виступу, порядок звертань, титули, стилістика і тональність формулювань, а також невербальні компоненти, усе це формує комунікативну поведінку дипломата. Особливої ваги набуває виваженість мови у кризових ситуаціях, де помилка у формулюванні може мати значні політичні наслідки. [8; 11].

Разом з тим, міжнародна література наголошує на проблемах дипломатичного дискурсу. Серед них: високий рівень формалізації, складність передачі культурно обумовлених змістів, ризик неоднозначного тлумачення висловлювань, а також небезпека надмірної двозначності, коли адресат може неправильно інтерпретувати позицію сторони. [5; 6] Вказуються також труднощі адаптації дипломатичної мови до сприйняття широких аудиторій у глобальному цифровому середовищі.

Проаналізувавши ці дослідження, можна зробити висновок, що дипломатичний дискурс має значний потенціал у забезпеченні політичної стабільності, посередництві та формуванні міжнародного діалогу. Проте його ефективність безпосередньо залежить від точності мовних конструкцій, дотримання стратегічних принципів дипломатичного мовлення та глибокого розуміння культурних контекстів. [36].

Аналізуючи праці американського дослідника К. М. Freeman, який вивчав прагматику англомовної дипломатії, варто відзначити додаткові аспекти, що визначають успішність дипломатичної комунікації. [14] У роботах підкреслюється, що стратегічність дипломатичного мовлення полягає у здатності контролювати комунікативний простір, впливаючи на очікування, емоції та поведінку адресата. Значну роль відіграють тактики пом'якшення, уникання прямоти, використання евфемізмів і навмисна структурна нерізка формулювань.

Варто підкреслити, що оцінка ефективності дипломатичної комунікації є складною. Багато результатів дипломатичних переговорів проявляються у довгостроковому періоді, тому кількісна оцінка інколи неможлива. Подібні труднощі виникають і при оцінці "вартості" дипломатичних помилок, оскільки невдале формулювання здатне викликати політичні ускладнення або вплинути на репутацію держави. [6; 26]

Незважаючи на це, сучасні дослідники підкреслюють, що високий рівень володіння дипломатичною мовою є потужним інструментом у реалізації зовнішньої політики. Загалом ефективність дипломатичного дискурсу залежить від контексту, умов застосування, професійної підготовки дипломатів та точності дотримання мовних і протокольних норм.

1.2 Лінгвістичні особливості дипломатичної комунікації

У сучасній системі міжнародних відносин дипломатична комунікація відіграє важливу роль у підтриманні політичної стабільності, запобіганні конфліктам та формуванні офіційних позицій держав. Проте ефективне використання дипломатичної мови супроводжується рядом суттєвих труднощів, які посилюються швидкістю інформаційних процесів, розвитком цифрових платформ та зростанням кількості акторів у міжнародному просторі. Аналіз цих проблем є необхідним для формування рекомендацій щодо оптимізації дипломатичного спілкування та підвищення ефективності взаємодії між суб'єктами світової політики. [35]

За даними United Nations Digital Diplomacy Index (рис. 2.1), у період з 2020 по 2024 роки кількість дипломатичних заяв, опублікованих у цифрових каналах (офіційні сайти, Twitter/X, Facebook), зростає майже вдвічі, що свідчить про стрімке розширення інформаційного простору, у якому функціонує дипломатичний дискурс. [49]

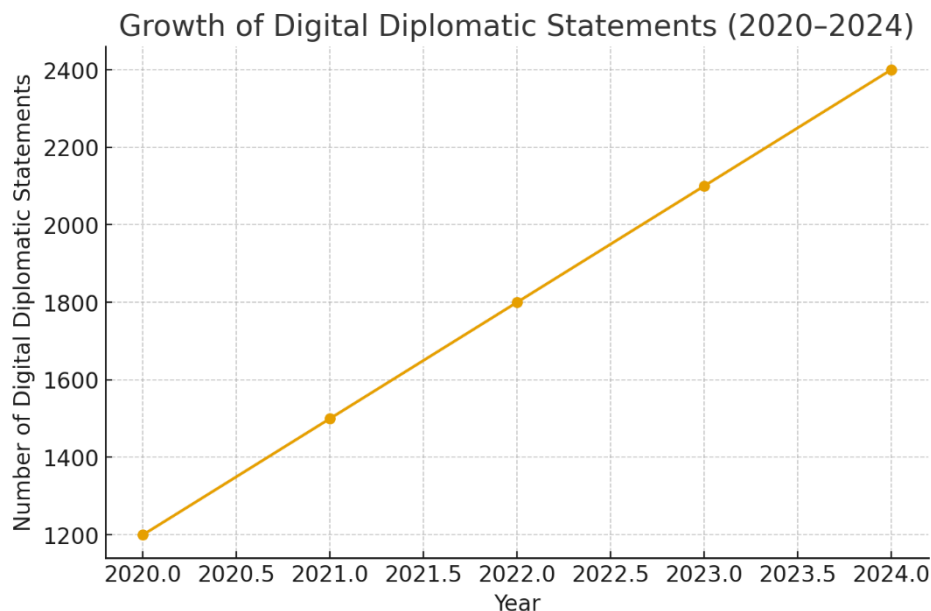

Рисунок 1.1 – Динаміка росту кількості дипломатичних заяв опублікованих у цифрових каналах

Така динаміка демонструє не просто збільшення обсягу інформації, а й активне переорієнтування дипломатичних установ на цифрові інструменти комунікації. Зростання кількості публікацій свідчить про посилення конкурентності інформаційного простору, де держави прагнуть оперативно реагувати на глобальні та регіональні події, формувати власні наративи та взаємодіяти з міжнародною аудиторією у режимі реального часу. [26] Водночас це підкреслює важливість стратегічного управління дипломатичним дискурсом, оскільки цифрові платформи стають ключовими каналами впливу, моделювання іміджу держави та забезпечення прозорості дипломатичної діяльності.

У сучасному міжнародному спілкуванні мова дипломатії виконує надзвичайно важливу роль як інструмент формування та підтримки зовнішньополітичних відносин, офіційного діалогу та міждержавного співробітництва. Вона є не лише засобом передачі інформації, а й потужним інструментом стратегічного впливу на міжнародну аудиторію. [42] Як показують численні дослідження, успіх дипломатичної комунікації залежить не лише від політичного змісту повідомлень, але й від ретельного мовного оформлення, точності, ввічливості, культурної чутливості та дотримання норм міжнародного етикету. Такі особливості мовлення дозволяють сторонам ефективно координувати свої позиції, уникати конфліктів та досягати домовленостей у складних переговорних процесах. [41]

Зокрема, у дослідженні Fatos Gjata «The Importance of English in the Development of International Relations and Diplomacy» [24] підкреслюється, що англійська мова стала провідною серед дипломатичних мов завдяки політичному, економічному та культурному впливу англосовних держав. Використання англійської як *lingua franca* в міжнародних відносинах дозволяє дипломатам із різних країн спілкуватися ефективно, забезпечує стандартизацію термінології та сприяє точності передачі змісту переговорів. Варто зазначити, що англійська мова не лише полегшує комунікацію, а й

формує спільну основу для міжнародних інституцій, таких як Організація Об'єднаних Націй, Європейський Союз чи Світова організація торгівлі, де вона використовується як основна робоча мова. [31]

Водночас, сучасні дослідження лінгвістичного аналізу дипломатичного дискурсу показують, що цей тип комунікації має низку специфічних стилістичних та прагматичних особливостей. Наприклад, Hawkar H. F. Hassan та Abdullah H. Rasul у статті «Basic Principles of Diplomatic Discourse in the Speeches of Local and International Leaders» [11] відзначають, що дипломатичний дискурс характеризується ясністю висловлення, ввічливістю, стратегічною двозначністю, ретельним підбором слів та фраз, а також урахуванням культурних і політичних контекстів співрозмовників. Такий підхід дозволяє уникати конфліктів, зберігати нейтральний тон, водночас ефективно просуваючи власні інтереси. [35] Автори підкреслюють, що ці прийоми використовуються не тільки у письмових документах і офіційних заявах, а й у виступах на міжнародних форумах, переговорах та у дипломатичних нотах.

Дослідження вченого Bill Burr «The Approach to the Chinese Diplomatic Discourse» [30] показують, що дипломатичний дискурс окремих держав має багаторівневу природу. Він може містити символіку, багатозначні семантичні пластини, культурні коди та історичні алюзії, що ускладнює переклад і розуміння висловлювань іноземною аудиторією. Це підкреслює важливість міжкультурної компетентності дипломатів та перекладачів, оскільки навіть незначні помилки у передачі змісту можуть призвести до непорозумінь або послабити позиції держави в міжнародних переговорах.

Не менш значущим є аспект лексико-семантичної організації дипломатичного дискурсу. У статті «Lexico semantic and terminological features of English and Uzbek diplomatic discourse» [34] показано, що дипломатична термінологія формує спеціалізовану лексичну систему, де домінує точність, стандартизованість, логічна структурованість та обмежена експресивність.

Використання стандартизованих термінів сприяє уникненню двозначностей, дозволяє дипломатам точно формулювати свої позиції та гарантує, що міжнародні партнери правильно зрозуміють суть повідомлення. Такий підхід особливо важливий у контексті складних переговорів, коли будь-яке непорозуміння може вплинути на результат домовленостей.

Крім цього, сучасні дослідження охоплюють прагматичні та когнітивні характеристики дипломатичного дискурсу. Так, у статті «Subjectivity in Diplomatic Discourse: a double annotation analysis» [29] автори відзначають, що у дипломатичних промовах часто проявляються суб'єктивні оцінки, позиційне тонування (attitude) та стратегічні комунікативні прийоми. Це дозволяє дипломатам формувати позитивний імідж своєї держави, позиціонувати себе на міжнародній арені та впливати на сприйняття інших держав. Така комунікативна гнучкість є критично важливою у багатосторонніх форумах, де дипломатія потребує балансування інтересів різних сторін.

Не менш важливим аспектом є роль перекладу та міжкультурної комунікації. У роботі «The Art of Diplomatic Discourse: Exploring the Role of Translation in International Relations» [25] підкреслюється, що переклад дипломатичного дискурсу вимагає не лише лексичної точності, але й врахування культурних, політичних та прагматичних нюансів. Перекладачі мають не тільки передавати зміст повідомлення, а й забезпечувати збереження ввічливості, дипломатичної коректності та стратегічної двозначності, яка є невід'ємною частиною дипломатичного мовлення.

Сучасні дослідження також розглядають мульти-модальні аспекти дипломатії. У статті «Application of Multimodal Discourse Analysis Based on Knowledge Management in Diplomatic Language Strategy» показано, що дипломатичне спілкування включає вербальні (текстові) та невербальні (жести, інтонація, міміка) компоненти, які взаємодіють та впливають на ефективність переговорів. Такий підхід дозволяє дипломатам краще

передавати емоційне забарвлення повідомлень, контролювати сприйняття аудиторії та впливати на динаміку переговорів.

Таким чином, мова дипломатії у сучасному міжнародному дискурсі є складним, багаторівневим інструментом, що поєднує лінгвістичні, прагматичні, семантичні, перекладацькі та міжкультурні аспекти. [27] Ефективне її використання вимагає володіння англomовним дипломатичним стилем, розуміння культурних контекстів, точності термінології, чутливості до культурних особливостей та високого рівня комунікативних навичок. Лише при комплексному врахуванні цих аспектів дипломатія може залишатися дієвим засобом міжнародного спілкування, впливу та переговорного процесу.

1.3 Класифікація дипломатичних жанрів та їх характеристика

Дипломатичний дискурс включає різноманітні документи, які відображають специфіку комунікації між державами, міжнародними організаціями та дипломатичними представництвами. Кожен тип документу виконує певні функції у дипломатичному процесі, зокрема інформативну, переконливу, регулятивну або інтегративну. Класифікація дипломатичних документів дозволяє систематизувати знання про їх структуру, лексико-граматичні особливості та комунікативні цілі. [26]

Відповідно до сучасних досліджень (Gjata, 2020; Hassan & Rasul, 2021; Absmadova, 2022), основні жанри дипломатичного дискурсу можна поділити на письмові та усні, кожен із яких має свої піджанри та специфічні характеристики. Письмові жанри, як правило, характеризуються більш формальною мовою, стандартними фразеологізмами, відсутністю емоційного забарвлення та високим рівнем структурованості. Усні жанри орієнтовані на інтерактивність, можливість миттєвої реакції та врахування невербальних компонентів, таких як інтонація, жести і міміка. [5]

У таблиці 1.1 наведена узагальнена таблиця основних жанрів дипломатичного дискурсу та їх характеристик:

Таблиця 1.1 – Основні жанри дипломатичного дискурсу та їх головні характеристики

Жанр	Тип	Основні функції	Лексико-граматичні особливості	Приклади
Дипломатична нота	Письмовий	Інформування, повідомлення про позицію держави	Формальний стиль, стандартизовані формули, відсутність емоцій	Ноти ООН, двосторонні дипломатичні ноти
Телеграма	Письмовий	Оперативне повідомлення, коротке інформування	Лаконічність, стандартні шаблони, офіційна лексика	Телеграми посольств, депеші МЗС
Дипломатична промова	Усний/письмовий	Переконання, презентація позиції	Структурованість, ввічливість, риторичні засоби	Виступи на Генеральній Асамблеї ООН
Переговори	Усний	Вирішення конфліктів, досягнення домовленостей	Інтерактивність, стратегічна двозначність, хеджування	Багатосторонні переговори, двосторонні зустрічі

Продовження табл. 1.1

Офіційний лист	Письмовий	Регулювання відносин, оформлення домовленостей	Формальний стиль, стандартизовані фрази, точна термінологія	Листи глав держав, дипломатичні листи
Меморандум	Письмовий	Документування позицій, пропозицій	Аналітичність, структурованість, фактична точність	Меморандуми МЗС, міжурядові меморандуми
Заява / прес-реліз	Усний/письмовий	Інформування широкої аудиторії, формування іміджу	Публіцистичний стиль, емоційна нейтральність, ввічливість	Заяви МЗС, прес-релізи посольств

Для більш зручного розуміння структури дипломатичного дискурсу та особливостей його жанрів доцільним є детальний аналіз кожного жанру та його характеристик. Дипломатичні жанри формують основу міжнародної комунікації, забезпечують точність передачі позицій держав та організацій, а також дозволяють уникати конфліктів або непорозумінь під час переговорів.

Дипломатична нота, як один із основних письмових жанрів, забезпечує чітке документування позицій держав, регламентує порядок комунікації та формалізує обмін інформацією. [29] Основною перевагою цього жанру є стандартизованість формулювань та структурованість тексту, що дозволяє уникати двозначностей і забезпечує однозначне трактування повідомлення. Разом із тим, нота є досить формальною, що обмежує використання риторичних прийомів та емоційних відтінків, які іноді можуть бути важливими для встановлення особистого контакту під час переговорів.

Телеграми та депеші використовуються для швидкого інформування про позиції держав, оперативної передачі рішень та повідомлень. Основними характеристиками цього жанру є лаконічність, точність і стандартизовані мовні конструкції. [6] Попри ефективність у швидкій комунікації, телеграми можуть обмежувати можливість деталізованого викладу аргументів і формування дипломатичного іміджу, оскільки орієнтовані на оперативність, а не на риторичну майстерність.

Дипломатична промова та виступи на міжнародних форумах забезпечують можливість переконання, презентації позицій та демонстрації дипломатичного іміджу. Основною перевагою усного дискурсу є інтерактивність, яка дозволяє реагувати на питання співрозмовників, коригувати аргументацію та використовувати невербальні засоби, такі як інтонація, жести та міміка. [35] Однак усні жанри вимагають високого рівня підготовки, знання культурних та політичних контекстів співрозмовників, а також володіння прийомами стратегічної двозначності та хеджування, щоб уникнути ризику непорозумінь.

Офіційні листи та меморандуми виконують регулятивну функцію, документують домовленості та пропозиції, а також формують правове підґрунтя для міжнародних відносин. Їх перевага полягає у структурованості, фактичній точності та можливості використовувати термінологію, стандартизовану міжнародними організаціями. [49] Серед обмежень можна відзначити відносну холодність стилю та обмежену можливість для риторичного впливу, оскільки такі жанри повинні залишатися нейтральними та офіційними.

Заяви, прес-релізи та публічні виступи дипломатів забезпечують інформування широкої аудиторії та формування позитивного іміджу держави або міжнародної організації. [41] У таких жанрах важливо поєднувати чіткість повідомлень з риторичною привабливістю, ввічливістю та дотриманням норм дипломатичного етикету. Використання англомовних джерел у таких жанрах

дозволяє досягти глобального охоплення та забезпечити розуміння повідомлень міжнародною аудиторією.

Сучасний дипломатичний дискурс також характеризується інтеграцією новітніх технологій, таких як онлайн-платформи, відеоконференції та цифрові документи. [42] Це дозволяє оперативно проводити багатосторонні консультації, швидко обмінюватися позиціями та забезпечувати доступ до інформації різних держав одночасно. Проте, нові технології потребують знання цифрової культури, уваги до кібербезпеки та дотримання правил конфіденційності, що є додатковими вимогами до сучасного дипломата. [45]

Для більш наглядного розуміння розподілу дипломатичних жанрів застосовано структурну діаграму. Вона дозволяє простежити пріоритетність різних видів дипломатичних звернень і зрозуміти, які форми комунікації вважаються найбільш ефективними для досягнення дипломатичних цілей. На рисунку 1.2 представлено розподіл основних дипломатичних жанрів за частотою їх використання у сучасному міжнародному дискурсі.

Рисунок 1.2 – Структура використання дипломатичних жанрів у сучасному міжнародному дискурсі

Діаграма наочно демонструє, які жанри домінують у дипломатичній комунікації та якою мірою застосовуються письмові й усні форми. Найбільший сектор займають переговори, що становлять 25% усіх жанрів. Це підкреслює значущість усного спілкування в дипломатії, оскільки саме через переговори держави досягають взаєморозуміння, узгоджують позиції та вирішують складні питання міжнародних відносин.

Наступним за поширеністю є промова, яка займає 20% дипломатичного дискурсу. [14] Промова як усний жанр виконує функцію офіційного звернення

до публіки чи дипломатичних колег, сприяючи формуванню іміджу держави та демонстрації її позицій у міжнародній спільноті. Вона дозволяє донести ключові меседжі, закріпити політичні пріоритети та впливати на громадську думку як у внутрішньому, так і в міжнародному контексті. [29]

Сектор, що відповідає ноті, складає 15% дискурсу і відображає роль письмових жанрів у дипломатичній комунікації. Це особливо важливо для збереження точності інформації та формалізації домовленостей між державами. Листи, що становлять 12% діаграми, виконують подібну функцію, проте здебільшого застосовуються для персоналізованих звернень або підтвердження домовленостей, забезпечуючи більш індивідуалізовану комунікацію між дипломатами. [19]

Заяви або прес-релізи, які займають 10%, орієнтовані на публічне інформування та формування зовнішньої політики через медіа. Вони дозволяють державі офіційно висловлювати позицію та впливати на міжнародну громадську думку. [18]

Телеграми, що теж становлять 10%, забезпечують оперативну передачу важливої інформації між державними установами або дипломатичними представництвами, що робить їх незамінними у ситуаціях, коли швидкість комунікації критично важлива. [13]

Меморандуми, які складають 8%, фіксують внутрішні домовленості або пояснюють позицію держави. Незважаючи на меншу поширеність, вони важливі для деталізації домовленостей і формування внутрішньої документації. [18]

Загалом діаграма демонструє, що сучасна дипломатія поєднує усні та письмові жанри, при цьому пріоритет належить усному спілкуванню через його гнучкість і оперативність. Письмові форми залишаються критично важливими для точності, формалізації та збереження офіційної інформації,

забезпечуючи баланс між динамікою переговорів і необхідністю документальної фіксації.

Таким чином, класифікація дипломатичних жанрів і їх аналіз дозволяють зрозуміти функціональні та комунікативні особливості мови дипломатії. Вивчення письмових та усних жанрів, їх структури, лексико-граматичних характеристик та можливостей для риторичного впливу є ключовим для підготовки дипломатів, перекладачів та дослідників міжнародного дискурсу. [7] Комплексне розуміння жанрового різноманіття дозволяє ефективно планувати комунікацію, уникати непорозумінь та забезпечувати успішне ведення міжнародних переговорів.

Висновки до розділу 1

У першому розділі магістерської роботи було здійснено огляд наукової літератури з проблеми дипломатичного дискурсу та сформовано теоретичні засади його дослідження. У процесі аналізу наукових підходів обґрунтовано поняття дипломатичного дискурсу як різновиду інституційного політичного дискурсу, що функціонує в умовах офіційної міждержавної комунікації та спрямований на досягнення політичних, комунікативних і стратегічних цілей. Розглянуто основні наукові концепції, які дозволяють трактувати дипломатичний дискурс як багатовимірне мовне явище, що поєднує лінгвістичні, прагматичні та соціокультурні характеристики.

У межах розділу також було визначено ключові лінгвістичні особливості дипломатичної комунікації та систематизовано основні дипломатичні жанри. Аналіз жанрової класифікації засвідчив, що дипломатичні тексти характеризуються високим рівнем стандартизації, формалізованості та прагматичної спрямованості. Отримані теоретичні положення створюють методологічну основу для подальшого практичного аналізу англomовного та німецькомовного дипломатичного дискурсу, здійсненого в наступних розділах роботи.

РОЗДІЛ 2

МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИПЛОМАТІЇ В СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Аналіз комунікативних стратегій і тактик у дипломатичному англомовному дискурсі

Для практичного аналізу дипломатичного дискурсу взято фрагмент англійської промови Саманти Пауер, у якій вона окреслює загрозу, що нібито створюється Російською Федерацією для міжнародного порядку, і водночас закликає міжнародну спільноту до солідарності. У цьому тексті виявляються різноманітні комунікативні стратегії та тактики, що спрямовані на ефективне формулювання політичної позиції та мотивування аудиторії до підтримки певних дій. [7; 12]

Пауер починає свій виступ із встановлення власного авторитету та контексту. Вона зазначає:

“Thank you. I’ve had the privilege of serving in the Obama administration for eight years. First in the White House, and for the last three and a half years, as the U.S. Ambassador to the United Nations.”

Це введення одразу встановлює високий рівень компетентності доповідачки, що є типовою стратегією етикету і легітимації, [5; 21] коли дипломат спочатку позиціонує себе як досвідченого учасника міжнародного процесу. Переклад: «Дякую. Я мала честь служити в адміністрації Обама впродовж восьми років. Спочатку в Білому домі, а в останні три з половиною роки як постійна представниця США при ООН.» Це створює основу для сприйняття подальших тверджень як авторитетних і обґрунтованих.

Далі промова переходить до чіткої діагностики проблеми, де Пауер формулює головну загрозу сучасній міжнародній системі:

“Today, I will set out how the Russian Government under President Putin is taking steps that are weakening the rules-based order that we have benefitted from for seven decades.”

Тут використано стратегію проблематизації, коли говориться про послідовні кроки, спрямовані на «ослаблення міжнародного порядку, заснованого на правилах», що вважається загальносвітовою цінністю [9; 24]. Переклад: «Сьогодні я окреслю, як уряд Росії під керівництвом президента Путіна здійснює кроки, що ослабляють порядок, заснований на правилах, від якого ми вигравали протягом семи десятиліть.» Така тактика спрямована на мобілізацію уваги і оцінювання подій через призму цінностей і спільного блага.

Однією з ключових комунікативних тактик є демонстрація доказів та конкретних аргументів. Пауер прагне пояснити, що вона означає під «порядком, заснованим на правилах»:

“The order enshrined in the UN Charter and other key international agreements in the aftermath of the Second World War was built on the understanding that all our nations would be more secure if we bound ourselves to a set of rules.”

Це не лише декларація принципу, а й семантичне уточнення змісту понять, що допомагає аудиторії зрозуміти базові цінності, повагу до суверенітету держав, дотримання договорів тощо. [14]

Переклад: «Порядок, закріплений у Статуті ООН та інших ключових міжнародних угодах після Другої світової війни, був побудований на розумінні того, що всі наші нації будуть більш безпечними, якщо ми прив'яжемо себе до певного набору правил.» Такий прийом сприяє логічній аргументації та зниженню абстрактності тез. [6; 17]

Пауер також використовує коаліціативну риторичку, закликаючи до спільної дії:

“Our values, our security, our prosperity, and our very way of life are tied to this order and we... must come together to prevent Russia from succeeding.”

Це приклад солідарної тактики, яка апелює до спільних інтересів і цінностей не лише США, а й міжнародної спільноти: «Наші цінності, наша безпека, наш добробут і наш сам спосіб життя пов'язані з цим порядком, і ми...

повинні об'єднатися, щоб не допустити успіху Росії.» Такий заклик спрямований на посилення відчуття колективного зобов'язання і підтримки з боку союзників. [20]

Особливо важливою є стратегія протиставлення, де Пауер не лише називає проблему, але й формує образ опонента:

“Russia’s actions are not standing up a new world order, they are tearing down the one that exists.”

Це чітка риторична опозиція змін і підкреслення, що дії Росії не спрямовані на побудову нового порядку, а руйнування існуючого. Переклад: «Дії Росії не означають встановлення нового світового порядку, вони руйнують той, що існує.» Такий прийом посилює драматургію змісту й акцентує на загрозі. [19; 26]

Заключна частина промови містить емоційно-ціннісне закріплення позиції, де Пауер звертається до аудиторії щодо подальших кроків:

“If we confront this threat together, we will adapt and strengthen the order on which our interests depend.”

Ця стратегія спрямована на мобілізацію підтримки і формування віри в успіх спільної дії: «Якщо ми разом протистоїмо цій загрозі, ми адаптуємо і зміцнимо порядок, від якого залежать наші інтереси.» Такі меседжі часто використовують, щоб надати позитивної перспективи та підсилити мотивацію до співпраці.

Стратегія легітимації та встановлення авторитету є вихідною ланкою дипломатичного дискурсу, [8; 15] оскільки саме вона формує рамку сприйняття всього подальшого мовлення. У промові Саманти Пауер ця стратегія реалізується через наголошення на власному дипломатичному досвіді, професійному статусі та безпосередній участі у міжнародних процесах. Таке позиціонування спікера дозволяє створити образ компетентного, поінформованого та легітимного представника держави, чий судження сприймаються як обґрунтовані й авторитетні.

У межах дипломатичного дискурсу легітимація виконує не лише функцію самопрезентації, а й функцію символічного підтвердження права говорити від імені держави та міжнародної спільноти. Саманта Пауер не просто декларує власну посаду, а вбудовує себе в інституційний контекст Організації Об'єднаних Націй, тим самим підкреслюючи інституційну природу свого мовлення. Це сприяє зниженню ймовірності сприйняття промови як особистої або суб'єктивної позиції, натомість вона репрезентується як частина офіційного дипломатичного дискурсу. [23; 28]

Таким чином, стратегія легітимації забезпечує основу для подальшої аргументації, створює довіру між спікером і аудиторією та підвищує перлокутивний потенціал промови.

Наступним етапом дипломатичного мовлення виступає **стратегія контекстуалізації**, яка спрямована на формування загального концептуального поля обговорення. У промові Саманти Пауер ця стратегія реалізується через введення поняття міжнародного порядку, заснованого на правилах, як фундаментальної цінності сучасної системи міжнародних відносин. Спікерка розширює рамки окремої політичної ситуації, вписуючи її у ширший історичний та інституційний контекст післявоєнного світового устрою.

Контекстуалізація дозволяє аудиторії усвідомити, що йдеться не про ізольований конфлікт чи тимчасову кризу, а про системне питання, яке має довгострокові наслідки для глобальної стабільності. У дипломатичному дискурсі така стратегія виконує пояснювальну функцію та водночас виконує маніпулятивну роль, оскільки задає рамку інтерпретації подій ще до безпосереднього аналізу дій конкретного суб'єкта. [1; 25]

Через контекстуалізацію Саманта Пауер підводить аудиторію до сприйняття подальших тверджень як логічного продовження загальноновизнаних норм і принципів, а не як окремої політичної оцінки.

Стратегія проблематизації полягає у чіткому окресленні загрози або порушення, яке потребує міжнародної реакції. У промові Саманти Пауер вона реалізується через формування негативної оцінки дій держави-опонента як таких, що підривають усталені міжнародні норми. Мовлення набуває більш оцінного характеру, з'являється лексика, пов'язана з поняттями порушення, ослаблення, руйнування.

У дипломатичному дискурсі проблематизація не має вигляду прямого звинувачення, а подається як аналітичний висновок, що впливає з попередньо окресленого контексту. Саманта Пауер уникає надмірної емоційності, натомість використовує раціоналізовану форму критики, яка маскується під об'єктивний аналіз. Це дозволяє зберегти офіційний тон промови та одночасно сформулювати чітке уявлення про наявність проблеми.

Після формулювання проблеми Саманта Пауер переходить до **стратегії аргументації через факти**, яка є однією з ключових у дипломатичному дискурсі. Вона полягає у використанні конкретних прикладів, подій і рішень, що підтверджують раніше висловлені твердження. Така стратегія спрямована на підвищення достовірності мовлення та мінімізацію можливих заперечень з боку опонентів.

Фактологічна аргументація виконує подвійну функцію. З одного боку, вона забезпечує логічну переконливість тексту, з іншого, створює ілюзію об'єктивності та нейтральності. [5] Перелік конкретних дій і рішень подається як емпірична база, що нібито не потребує додаткового тлумачення. У такий спосіб дипломатичний дискурс маскує ідеологічну складову під аналітичний опис.

У промові Саманти Пауер ця стратегія слугує інструментом закріплення негативного образу опонента та водночас легітимації майбутніх політичних рішень.

Таким чином, стратегія проблематизації переводить дискурс із нейтрального опису реальності у площину політичної оцінки та підготовлює ґрунт для аргументації.

Ціннісна апеляція є важливим елементом сучасного дипломатичного дискурсу, оскільки дозволяє вийти за межі суто політичної аргументації та звернутися до моральних і нормативних засад міжнародної спільноти. Саманта Пауер активно апелює до таких універсальних категорій, як безпека, суверенітет, демократія, права людини та верховенство права.

Ця стратегія спрямована на формування емоційно-ціннісного консенсусу між спікером і аудиторією. Замість прямого нав'язування позиції використовується тактика нагадування про спільні цінності, які подаються як беззаперечні та загальноприйняті. У такий спосіб будь-яке відхилення від цих цінностей автоматично набуває негативної оцінки.

Ціннісна апеляція дозволяє перетворити політичний конфлікт на моральну дилему, де підтримка певної позиції стає не лише політичним, а й етичним вибором.

Стратегія коаліційної мобілізації полягає у залученні міжнародних партнерів до спільної позиції та спільних дій. У промові Саманти Пауер вона реалізується через використання інклюзивних мовних форм і наголошення на колективній відповідальності міжнародної спільноти. [5; 21] Спікерка підкреслює, що проблема стосується не окремої держави, а всіх учасників міжнародного порядку.

У дипломатичному дискурсі коаліційна мобілізація виконує стратегічну функцію, оскільки дозволяє трансформувати національну позицію у багатосторонню. Це знижує ризик сприйняття дій як односторонніх і водночас посилює їхню легітимність. Мовні засоби солідарності формують відчуття єдності та спільної мети.

Таким чином, ця стратегія сприяє консолідації міжнародної підтримки та підготовці до практичних кроків.

Прогностичне закріплення полягає у моделюванні можливих сценаріїв майбутнього залежно від прийнятих рішень. У промові Саманти Пауер ця стратегія реалізується через протиставлення позитивного сценарію спільної дії та негативного сценарію бездіяльності. Такий прийом посилює мотиваційний ефект промови.

Прогностичний компонент дозволяє дипломатичному дискурсу виконувати не лише описову, а й регулятивну функцію. [11] Аудиторії пропонується не просто оцінка поточної ситуації, а й бачення наслідків, що стимулює до прийняття певної позиції. У цьому контексті прогноз виступає як інструмент впливу на прийняття рішень.

Завершальною є стратегія заклику до дії, яка трансформує аналітичний і оціночний дискурс у практично орієнтований. У промові Саманти Пауер цей заклик не має прямої наказової форми, а подається як логічний висновок із попередніх аргументів.

Заклик до дії підсумовує всі попередні стратегії та виконує функцію смислового завершення промови. Він фіксує бажаний напрям подальших дій і водночас залишає простір для дипломатичної гнучкості. [41] Саме на цьому етапі дипломатичний дискурс максимально наближається до політичної практики.

Важливою характеристикою заклику до дії є його стратегічна багатозначність. З одного боку, він окреслює чіткий напрям майбутніх кроків, з іншого, уникає надмірної конкретизації, що могло б обмежити маневровість дипломатичного процесу. Саме така семантична відкритість забезпечує можливість адаптації заявлених намірів до змінного міжнародного контексту.

У прагматичному вимірі заклик до дії слугує механізмом переходу від декларативного мовлення до потенційної реалізації політичних рішень. Він фіксує готовність суб'єктів міжнародної комунікації до співпраці, водночас не порушуючи принципу суверенності та рівності сторін. [6] Таким чином, мовна форма заклику стає інструментом узгодження інтересів.

З позиції стилістики дипломатичного мовлення, заклики до дії зазвичай реалізуються через модальні конструкції, інклюзивні займенники та формули колективної відповідальності. Їх використання дозволяє сформувати кооперативний тон висловлювання та знизити потенційну конфронтаційність, що є ключовою вимогою офіційної міжнародної комунікації.

З метою узагальнення та систематизації результатів проведеного аналізу комунікативних стратегій і тактик у дипломатичному дискурсі доцільним є подання аналітичного матеріалу у вигляді таблиці. Таблиця 2.1 дозволяє наочно відобразити співвідношення між комунікативними стратегіями, прагматичними цілями мовця та мовними засобами їх реалізації. Такий підхід сприяє глибшому розумінню механізмів функціонування дипломатичного дискурсу, а також полегшує зіставлення окремих стратегій у межах цілісної дискурсивної структури промови.

Таблиця 2.1 – Комунікативні стратегії дипломатичного дискурсу та їх мовна реалізація (на матеріалі промови Саманти Пауер)

Комунікативна стратегія	Комунікативна мета	Типові мовні засоби	Дискурсивна функція
Легітимація та авторитет	Підвищення довіри до мовця	Самопрезентація, інституційні маркери, займенники I / we	Формування авторитетного образу
Контекстуалізація	Визначення рамок інтерпретації	Абстрактна лексика, історичні відсилання	Створення концептуального фону
Проблематизація	Акцентуація загрози	Оцінна лексика, негативна модальність	Політична актуалізація проблеми
Фактологічна аргументація	Підкріплення позиції	Переліки, конкретні події, дати	Легітимація критики
Ціннісна апеляція	Формування морального консенсусу	Абстрактні іменники (values, freedom)	Нормативний вплив
Коаліційна мобілізація	Об'єднання аудиторії	Інклюзивне we, колективні формули	Солідаризація
Прогностичне закріплення	Мотивація до вибору дій	Умовні конструкції, майбутній час	Регуляція рішень
Заклик до дії	Перехід до практики	Дієслова дії, модальні форми	Активізація аудиторії

Дана таблиця комунікативних стратегій дипломатичного дискурсу відображає структурну організацію промови Саманти Пауер та дозволяє простежити логіку поступового розгортання дипломатичного мовлення від етапу самопрезентації до заклику до колективної дії. [37] Таблична форма узагальнення є особливо ефективною для аналізу дипломатичного дискурсу, оскільки демонструє не лише перелік стратегій, а й функціональні зв'язки між комунікативною метою, мовними засобами та прагматичним ефектом.

Перша стратегія, зафіксована в таблиці, легітимація та встановлення авторитету, відіграє фундаментальну роль у промові Саманти Пауер. Вона реалізується через інституційно марковану самопрезентацію мовця як представника держави та міжнародної організації. У таблиці ця стратегія пов'язана з такими мовними засобами, як самономінація, згадування посади та використання займенників першої особи. У контексті аналізованої промови Пауер ця стратегія забезпечує сприйняття її висловлювань не як індивідуальної думки, а як позиції, вкоріненої в офіційний дипломатичний дискурс США та ООН. [36]. Таким чином, таблиця фіксує перехід від індивідуального мовця до інституційного голосу.

Друга стратегія, контекстуалізація проблеми, у таблиці представлена як засіб формування концептуального фону. У промові Саманти Пауер вона реалізується через введення поняття міжнародного порядку, заснованого на правилах, а також через історичні відсилки до післявоєнної системи міжнародних відносин. [35] Таблиця демонструє, що домінантними мовними засобами цієї стратегії є абстрактна лексика та узагальнюючі конструкції, які дозволяють підняти дискурс з рівня окремої події до рівня глобальної системи. Новизна цього етапу полягає в тому, що політичні дії конкретної держави інтерпретуються як виклик універсальним принципам, а не як двосторонній конфлікт.

Наступна стратегія, проблематизація, у таблиці пов'язана з використанням оцінної лексики та негативної модальності. Аналіз промови Саманти Пауер підтверджує, що проблематизація не має форми прямого звинувачення, а подається як логічний висновок із попередньо окресленого контексту. Таблиця дозволяє побачити, що проблематизація виконує функцію дискурсивного зсуву від опису до оцінки. Саме на цьому етапі мовлення набуває політичної напруги, а аудиторія готується до сприйняття аргументів і можливих рішень.

Стратегія аргументації через факти, виділена в таблиці, відображає прагнення дипломатичного дискурсу до раціоналізації та об'єктивізації позиції мовця. У промові Саманти Пауер ця стратегія реалізується через перелік конкретних міжнародних подій і дій, які функціонують як доказова база. [43] Таблиця показує, що фактологічна аргументація зменшує суб'єктивність дискурсу та підсилює його переконливість. Новим аспектом у цьому контексті є те, що факти подаються не лише як інформація, а як інструмент легітимації подальших політичних рішень і коаліційних дій.

Ціннісна апеляція, відображена в таблиці, є центральною для ідеологічного виміру промови Саманти Пауер. Вона ґрунтується на використанні універсальних понять, таких як безпека, демократія, свобода та верховенство права. Таблиця дозволяє простежити, що ця стратегія виконує нормативну функцію, формуючи уявлення про правильну та неправильну поведінку держав у міжнародному просторі. [22] Новизна цього підходу полягає в трансформації політичної позиції у моральну норму, що значно підвищує тиск на міжнародну аудиторію.

Стратегія коаліційної мобілізації в таблиці представлена як логічне продовження ціннісної апеляції. У промові Саманти Пауер вона реалізується через інклюзивні мовні форми, які створюють ефект спільної відповідальності. Аналіз таблиці показує, що ця стратегія переводить дискурс з рівня індивідуальної оцінки на рівень колективної дії. Важливою новою

інформацією є те, що коаліційна мобілізація водночас виконує функцію зниження конфронтаційності, оскільки відповідальність розподіляється між усіма учасниками міжнародного порядку.

Прогностичне закріплення, зафіксоване в таблиці, відображає стратегічний вимір дипломатичного дискурсу. У промові Саманти Пауер майбутнє моделюється через альтернативні сценарії, що залежать від реакції міжнародної спільноти. Таблиця демонструє, що прогноз виконує регулятивну функцію, спрямовуючи аудиторію до бажаного варіанту дій. Новим аспектом цього етапу є використання прогнозу як інструменту непрямого тиску, оскільки негативні наслідки бездіяльності імпліцитно приписуються всій міжнародній спільноті.

Завершальна стратегія, заклик до дії, у таблиці фіксує перехід від дискурсивного аналізу до практичної політики. У промові Саманти Пауер цей заклик має імпліцитний характер і подається як логічний підсумок усіх попередніх стратегій. [44] Таблиця дозволяє побачити, що дипломатичний дискурс не обмежується мовною репрезентацією реальності, а виконує функцію ініціації конкретних політичних кроків.

Проведений у розділі 2.1 аналіз комунікативних стратегій і тактик у дипломатичному дискурсі засвідчує, що дипломатичне мовлення є складною, багаторівневою та цілеспрямованою системою мовних і прагматичних засобів, спрямованих на реалізацію зовнішньополітичних інтересів держави. На матеріалі англійської промови Саманти Пауер було продемонстровано, що дипломатичний дискурс не обмежується інформуванням міжнародної аудиторії, а виконує функції переконання, легітимації, мобілізації та регуляції політичної поведінки.

У межах аналізу встановлено, що комунікативні стратегії у дипломатичному дискурсі реалізуються послідовно, формуючи чітку логіку розгортання промови від етапу встановлення авторитету мовця до ініціації конкретних політичних дій. Стратегії легітимації та контекстуалізації

створюють інституційну й концептуальну основу дискурсу, тоді як проблематизація та фактологічна аргументація забезпечують його аналітичну та переконливу складову. [44] Водночас ціннісна апеляція й коаліційна мобілізація переводять мовлення у нормативно-ідеологічну площину, формуючи уявлення про колективну відповідальність міжнародної спільноти.

Особливу роль у структурі дипломатичного дискурсу відіграють прогностичне закріплення та заклик до дії, які демонструють практичну спрямованість дипломатичного мовлення. Саме ці стратегії забезпечують перехід від вербальної репрезентації політичної реальності до її трансформації через конкретні рішення та дії. Таким чином, дипломатичний дискурс постає як інструмент не лише інтерпретації міжнародних подій, а й активного впливу на перебіг міжнародних процесів.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що аналіз промови Саманти Пауер підтверджує ефективність стратегічно організованого дипломатичного дискурсу як засобу формування міжнародної позиції, консолідації союзників і легітимації політичних рішень. Отримані результати створюють підґрунтя для подальших досліджень порівняльного характеру та дозволяють використовувати запропоновану модель аналізу для вивчення інших жанрів і типів дипломатичного мовлення в сучасному міжнародному дискурсі.

2.2 Лексико-семантичні та стилістичні засоби мови дипломатії

Мова дипломатії є особливим різновидом інституційного мовлення, що характеризується високим ступенем нормативності, прагматичної зумовленості та стратегічної організованості. Лексико-семантичні та стилістичні засоби у дипломатичному дискурсі виконують не лише номінативну або інформативну функцію, а й слугують інструментами впливу, переконання та регулювання міждержавних відносин. [2] Саме через добір мовних одиниць дипломатичне мовлення набуває властивостей стриманості, формальності та водночас політичної ефективності.

Однією з ключових особливостей дипломатичного дискурсу є використання нейтральної та абстрактної лексики. Дипломатичні тексти тяжіють до лексем із широким значенням, які допускають множинність інтерпретацій та зменшують ризик конфліктного сприйняття. [12] Такі слова, як *cooperation, stability, commitment, responsibility, dialogue*, функціонують як семантично узагальнені маркери, що дозволяють формулювати позицію держави без надмірної категоричності. У промовах дипломатичних представників, зокрема Саманти Пауер, подібна лексика створює ефект стриманої офіційності та сприяє збереженню балансу між чіткістю висловлювання і дипломатичною коректністю.

Важливу роль у дипломатичному дискурсі відіграє термінологічна лексика, пов'язана з міжнародними відносинами, безпекою, правами людини та міжнародним правом. Використання таких термінів, як *sovereignty, international law, humanitarian assistance, accountability*, забезпечує точність висловлювання та закріплює інституційний характер мовлення. Терміни виконують функцію легітимації, оскільки апелюють до загальноновизнаних норм і принципів міжнародної спільноти. [22] У цьому контексті дипломатичне мовлення набуває ознак нормативного дискурсу, що ґрунтується на правових і моральних засадах.

Лексико-семантична структура дипломатичного дискурсу також характеризується активним використанням евфемізмів. Евфемістичні конструкції дозволяють пом'якшити оцінку негативних подій або дій, зменшити емоційну напруженість та уникнути прямої конфронтації. [13] Наприклад, замість прямого звинувачення можуть використовуватися формулювання на кшталт *areas of concern, challenges, regrettable actions*. У промовах Саманти Пауер евфемізми виконують стратегічну функцію, оскільки дають змогу водночас сигналізувати про проблему та зберігати дипломатичний тон.

Значну роль у дипломатичному дискурсі відіграє оцінна лексика, яка, однак, має обмежений і контрольований характер. Оцінка зазвичай реалізується через лексеми з морально-етичним забарвленням, такі як *unacceptable, unjust, courageous, vital*. Подібна лексика використовується для формування ціннісної рамки дискурсу та спрямована на створення чіткої дихотомії між прийнятною і непринятною поведінкою в міжнародних відносинах. Водночас дипломатичний дискурс уникає емоційно насичених або експресивно забарвлених одиниць, що відрізняє його від публіцистичного чи політичного популістського мовлення.

На стилістичному рівні дипломатичний дискурс характеризується домінуванням офіційно-ділового стилю з елементами публічного мовлення. Синтаксичні конструкції здебільшого є розгорнутими, логічно структурованими та граматично ускладненими. [32] Часто використовуються складнопідрядні речення, пасивні конструкції та номіналізація, що сприяє деперсоналізації висловлювання та зменшенню суб'єктивності. Наприклад, використання пасивного стану дозволяє зосередити увагу на дії або процесі, а не на суб'єкті, що є важливим у контексті дипломатичної нейтральності.

Особливу стилістичну функцію у дипломатичному дискурсі виконують повтори та паралельні конструкції. Вони слугують засобами риторичної організації тексту, підсилюють ключові меседжі та полегшують їх сприйняття

міжнародною аудиторією. У промовах Саманти Пауер повторювані лексеми та синтаксичні структури використовуються для акцентування уваги на пріоритетних цінностях, таких як мир, безпека та колективна відповідальність.

Важливим стилістичним засобом дипломатичного мовлення є також інклюзивна лексика, зокрема використання займенників *we, our*. Подібні мовні одиниці сприяють формуванню відчуття спільності та солідарності, зменшують дистанцію між мовцем і аудиторією та створюють ефект колективної участі у вирішенні міжнародних проблем. Інклюзивність мовлення у дипломатичному дискурсі має не лише стилістичне, а й прагматичне значення, оскільки сприяє коаліційній мобілізації.

Для аналізу лексико-семантичних і стилістичних засобів сучасного дипломатичного дискурсу доцільно звернутися до реального англомовного діалогу між політичними лідерами двох держав. [17] У цьому підрозділі розглядається фрагмент офіційного публічного діалогу між Прем'єр-міністром Великої Британії Кіром Стармером та Президентом Сполучених Штатів Америки Дональдом Трампом під час спільної зустрічі та публічних заяв для преси.

Обраний матеріал є показовим з огляду на те, що він репрезентує сучасний англомовний дипломатичний дискурс, у якому поєднуються елементи протокольної ввічливості, політичної риторики, стратегічного позиціонування та прагматичної комунікації. Діалог відбувається у формальному міжнародному контексті та відображає механізми мовного впливу, характерні для міждержавної взаємодії.

Donald Trump:

Thank you very much. It is a great honor to welcome the Prime Minister of the United Kingdom. The relationship between our countries is very special, and we intend to keep it strong and productive.

Keir Starmer:

Thank you for the welcome. Our discussions today have been constructive, particularly in the areas of trade, security, and our shared commitment to global stability.

Donald Trump:

The Prime Minister and I had very productive talks. We are aligned on many issues, including defense cooperation and economic growth. The United States values its partnership with the United Kingdom.

Keir Starmer:

I agree. We reaffirmed our commitment to working closely together, especially in addressing international challenges and supporting diplomatic solutions where possible.

Donald Trump:

We also discussed humanitarian efforts and the importance of continued dialogue with our allies. Strong alliances remain essential in today's world.

Keir Starmer:

Absolutely. Cooperation and open communication are key elements of effective diplomacy, and we will continue to strengthen these ties moving forward.

Далі розібрано обраний дипломатичний дискурс по реплікам:

Thank you very much. It is a great honor to welcome the Prime Minister of the United Kingdom. The relationship between our countries is very special, and we intend to keep it strong and productive.

У цій репліці використано класичну формулу дипломатичної ввічливості, що виконує фатичну функцію та сприяє створенню позитивного комунікативного середовища. [10] Лексема *great honor* підсилює повагу до співрозмовника, тоді як словосполучення *very special relationship* є усталеним дипломатичним кліше, що символізує історично закріплене партнерство між державами. Дієслово *intend* сигналізує політичну волю та стратегічну спрямованість співпраці.

Thank you for the welcome. Our discussions today have been constructive, particularly in the areas of trade, security, and our shared commitment to global stability.

Відповідь Прем'єр-міністра Великої Британії побудована за принципом дзеркальної дипломатичної ввічливості. Використання прикметника *constructive* має оцінно-позитивний характер і слугує засобом легітимації переговорного процесу. [12] Концепт *shared commitment* підкреслює спільність цінностей і колективну відповідальність сторін у міжнародному дискурсі.

The Prime Minister and I had very productive talks. We are aligned on many issues, including defense cooperation and economic growth. The United States values its partnership with the United Kingdom.

Ця репліка демонструє застосування стратегії консенсусу. Лексема *aligned* акцентує ідею узгодженості позицій, а поняття *defense cooperation* та *economic growth* є ключовими термінами політико-дипломатичного дискурсу. Фраза *values its partnership* виконує функцію підкріплення союзницьких відносин на рівні офіційної риторики.

I agree. We reaffirmed our commitment to working closely together, especially in addressing international challenges and supporting diplomatic solutions where possible.

Ключовим елементом цієї репліки є дієслово *reaffirmed*, яке виконує функцію повторного підтвердження політичних зобов'язань. [9] Формула *working closely together* є типовою для дипломатичного мовлення і спрямована на підкреслення партнерської взаємодії. Згадка про *diplomatic solutions* відображає орієнтацію на миротворчі механізми.

We also discussed humanitarian efforts and the importance of continued dialogue with our allies. Strong alliances remain essential in today's world.

У цій репліці простежується розширення тематики дискурсу. Лексичні одиниці *humanitarian efforts* та *continued dialogue* мають позитивне

конотативне забарвлення і апелюють до універсальних цінностей міжнародної спільноти. Концепт *strong alliances* підкреслює стратегічну необхідність колективної безпеки.

Absolutely. Cooperation and open communication are key elements of effective diplomacy, and we will continue to strengthen these ties moving forward.

Заключна репліка містить узагальнюючий характер і виконує функцію підсумку. Абстрактні іменники *cooperation* та *open communication* репрезентують базові принципи дипломатії. Вислів *moving forward* є типовим дипломатичним маркером перспективності та орієнтації на майбутнє співробітництво.

Проаналізований англомовний офіційний діалог між Прем'єр-міністром Великої Британії Кіром Стармером та Президентом Сполучених Штатів Америки Дональдом Трампом наочно демонструє ключові особливості сучасного дипломатичного дискурсу, реалізованого на рівні міждержавної політичної комунікації. [14] Мовлення обох політиків характеризується високим ступенем формальності, інституційною зумовленістю та чіткою орієнтацією на міжнародну аудиторію, що є визначальною ознакою дипломатичного стилю.

Важливу роль у діалозі відіграють лексико-семантичні засоби з позитивною конотацією, зокрема такі одиниці, як *honor, constructive, productive, commitment, cooperation*, які слугують інструментами формування сприятливого комунікативного клімату та зниження потенційної конфліктності. [11] Використання подібної лексики дозволяє політикам підкреслити взаємну повагу, рівноправність сторін і спільність стратегічних інтересів без прямого декларування конкретних політичних поступок.

Окремої уваги заслуговує широке застосування дипломатичних кліше та усталених формул, таких як *special relationship, working closely together, shared commitment, strong alliances*. Ці мовні одиниці виконують функцію символічного маркування партнерства і є важливими елементами

ритуалізованого дипломатичного мовлення. [7] Їх використання сприяє підтриманню безперервності політичного дискурсу та забезпечує впізнаваність стилю офіційної міжнародної комунікації.

Аналіз реплік також свідчить про активне використання стратегій узгодження та консенсусу. Обидві сторони уникають категоричних формулювань, прямої критики або конфронтаційної риторики, натомість віддаючи перевагу нейтральним або узагальненим конструкціям. Такий підхід є характерним для сучасної дипломатії, де мовні засоби слугують не лише інструментом передачі інформації, а й механізмом підтримки стабільності міжнародних відносин.

Значущим елементом діалогу є апеляція до універсальних цінностей міжнародної спільноти, зокрема безпеки, гуманітарної допомоги, стабільності та дипломатичного врегулювання конфліктів. [18] Лексеми *global stability*, *humanitarian efforts*, *diplomatic solutions* виконують функцію морально-нормативного підґрунтя дискурсу, що дозволяє політикам позиціонувати свої держави як відповідальних і конструктивних учасників міжнародного процесу.

Стилістично діалог характеризується домінуванням простих синтаксичних конструкцій, що забезпечує зрозумілість і доступність повідомлення для широкої аудиторії. [19] Водночас відсутність емоційно забарвленої або експресивної лексики свідчить про прагнення зберегти офіційний тон і нейтралізувати можливі інтерпретаційні ризики. Така стриманість є типовою рисою дипломатичного мовлення в умовах публічної міжнародної комунікації.

Отримані результати аналізу узгоджуються з положеннями теорії критичного дискурс-аналізу, згідно з якою політичне мовлення виконує не лише інформативну, а й ідеологічну та регулятивну функції. Так, Н. Ферклаф (N. Fairclough) наголошує, що політичний дискурс формується в межах інституційної влади та спрямований на легітимацію рішень і підтримку

соціального консенсусу через мовні засоби. Подібною позиції дотримується П. Чілтон (P. Chilton), який розглядає дипломатичну мову як інструмент стратегічного впливу, де ключову роль відіграють концепти безпеки, співпраці та колективної відповідальності. [31]

У працях Р. Водак (R. Wodak) підкреслюється, що використання ввічливих формул, позитивної оцінної лексики та узагальнених конструкцій є способом уникнення конфлікту та водночас засобом конструювання позитивного міжнародного іміджу держави. [32] Таким чином, проаналізований англомовний дипломатичний діалог підтверджує положення сучасних лінгвістичних теорій про те, що мова дипломатії є складною системою стратегічних комунікативних практик, які відображають політичні інтереси, інституційну владу та прагнення до стабільності в міжнародному дискурсі.

Отже, розглянутий діалог підтверджує, що сучасний англомовний дипломатичний дискурс ґрунтується на поєднанні ритуалізованих мовних форм, стратегічної ввічливості, позитивної оцінної лексики та прагматичних комунікативних стратегій. Мовні засоби у цьому контексті виконують не лише інформаційну, а й регулятивну та іміджеву функції, сприяючи формуванню стабільних міждержавних відносин і підтриманню політичного діалогу на міжнародному рівні.

2.3 Прагматичні особливості дипломатичних текстів

Прагматичний аспект дипломатичних текстів відіграє ключову роль у формуванні та регулюванні міжнародної комунікації, оскільки саме через прагматику реалізуються комунікативні наміри політичних акторів. На відміну від суто інформативних текстів, дипломатичні повідомлення спрямовані не лише на передачу фактів, а й на вплив на адресата, формування бажаної інтерпретації подій та підтримку або зміну політичних відносин між державами.

Однією з визначальних прагматичних особливостей дипломатичних текстів є їх адресність. Дипломатичне мовлення завжди орієнтоване на конкретного або колективного адресата, яким може бути інша держава, міжнародна організація, політичні еліти або світова спільнота загалом. Вибір мовних засобів зумовлюється статусом адресата, характером міждержавних відносин та комунікативною ситуацією. [35] Саме тому дипломатичні тексти часто мають багаторівневу адресацію, коли формально звернення спрямоване до одного суб'єкта, проте фактично повідомлення орієнтоване на ширшу міжнародну аудиторію.

Важливою прагматичною рисою є стратегія ввічливості та уникнення конфлікту. У дипломатичних текстах домінують мовні засоби, що мінімізують загрозу «обличчю» співрозмовника, зокрема евфемізми, модальні конструкції, умовні формулювання та узагальнені висловлювання. [39] Навіть у ситуаціях політичної напруги прямі звинувачення часто замінюються непрямими формулами, що дозволяє зберегти можливість подальшого діалогу та не загострювати конфлікт на мовному рівні.

Прагматика дипломатичних текстів також тісно пов'язана з реалізацією стратегій легітимації. Через мову політики обґрунтовують власні дії, апелюють до норм міжнародного права, демократичних цінностей, безпеки та стабільності. Використання таких концептів, як peace, security, cooperation, international law, humanitarian responsibility, сприяє створенню образу держави як відповідального та передбачуваного учасника міжнародних відносин. [21] У цьому контексті дипломатичний текст стає інструментом формування політичного іміджу.

Ще однією суттєвою прагматичною характеристикою є багатозначність і навмисна невизначеність формулювань. Дипломатичні тексти часто містять конструкції, які допускають кілька інтерпретацій, що дозволяє сторонам адаптувати зміст повідомлення до подальших політичних рішень. Така стратегія особливо характерна для спільних заяв, комюніке та декларацій, де

кожна сторона прагне зберегти власні національні інтереси, не порушуючи загального консенсусу.

Прагматичний потенціал дипломатичних текстів реалізується також через контроль емоційності мовлення. Для офіційного дипломатичного стилю характерна стриманість, нейтральність та відсутність експресивної лексики. Навіть у публічних заявах з гострих міжнародних питань емоційні оцінки замінюються раціональними аргументами та формальною термінологією. [42] Це дозволяє зберегти інституційну дистанцію та підкреслити офіційний характер комунікації.

Таким чином, прагматичні особливості дипломатичних текстів визначаються їх орієнтацією на досягнення політичних цілей шляхом мовного впливу, регулювання міждержавних відносин та підтримки міжнародної стабільності. Дипломатичний текст постає не лише як засіб комунікації, а як стратегічний інструмент зовнішньої політики, у якому кожен мовний елемент має функціональне навантаження.

Прагматичні особливості дипломатичних текстів також можуть бути пояснені з позицій теорії мовленнєвих актів, започаткованої Дж. Остіном (J. Austin) та розвиненої Дж. Серлем (J. Searle). [31] У межах цієї теорії дипломатичні висловлювання розглядаються як ілокутивні акти, спрямовані на здійснення конкретних дій, таких як обіцянка, застереження, заклик до співпраці або підтвердження зобов'язань. Саме прагматичний ефект висловлювання, а не лише його формальний зміст, визначає комунікативну цінність дипломатичного тексту в міжнародному дискурсі.

Дослідники дипломатичного дискурсу, зокрема Дж. Курані (J. Kurani) та Дж. Блумлер (J. Blumler), звертають увагу на навмисну семантичну і прагматичну невизначеність дипломатичних текстів. Такі формулювання дозволяють сторонам залишати простір для різних інтерпретацій і подальших політичних маневрів. У прагматичному вимірі ця багатозначність є

інструментом збереження консенсусу та мінімізації ризиків ескалації конфлікту, особливо у спільних заявах і міжнародних деклараціях.

Для більш чіткого розуміння прагматичної природи дипломатичних текстів доцільно систематизувати їхні основні функції. [20] Дипломатичне мовлення не обмежується передачею інформації, а виконує комплекс комунікативних завдань, спрямованих на регулювання міжнародних відносин, вплив на адресата та формування політичного іміджу держави. Узагальнення ключових прагматичних функцій дипломатичних текстів подано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні прагматичні функції дипломатичних текстів

Прагматична функція	Коротка характеристика	Приклад реалізації у дипломатичних текстах
Інформативна	Передача офіційної позиції держави	Офіційні заяви, комюніке, декларації
Регулятивна	Вплив на поведінку адресата	Заклики до діалогу, рекомендації
Легітимаційна	Обґрунтування політичних рішень	Посилання на міжнародне право
Іміджева	Формування позитивного образу держави	Наголос на співпраці та відповідальності
Консолідаційна	Підтримка міжнародного консенсусу	Формули спільної відповідальності

Як видно з таблиці 2.2, дипломатичний текст є багатофункціональним комунікативним інструментом, у якому прагматичні функції тісно взаємопов'язані та реалізуються одночасно. Поєднання інформативної, регулятивної, легітимаційної та іміджевої функцій дозволяє дипломатичному

мовленню ефективно виконувати роль засобу впливу в міжнародному дискурсі, не порушуючи при цьому норм офіційної ввічливості та інституційної нейтральності.

Такі стратегії формуються з урахуванням політичного контексту, статусу учасників комунікації та очікуваної реакції адресата. Основні прагматичні стратегії дипломатичного мовлення та способи їх реалізації узагальнено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Прагматичні стратегії дипломатичного мовлення

Прагматична стратегія	Мовні засоби реалізації	Комунікативна мета
Стратегія ввічливості	Формули подяки, модальні дієслова	Збереження партнерських відносин
Стратегія уникнення конфлікту	Евфемізми, непрямі формулювання	Зниження напруженості
Стратегія консенсусу	Узагальнені формули	Пошук спільної позиції
Стратегія легітимації	Апеляція до норм і цінностей	Виправдання політичних дій
Стратегія перспективності	Орієнтація на майбутнє	Підтримка діалогу

Подані в таблиці 2.3 стратегії свідчать про те, що дипломатичне мовлення має виразно керований характер. Вибір конкретної стратегії

дозволяє політичним акторам контролювати тональність повідомлення, уникати ескалації конфліктів та водночас чітко артикулювати власну позицію. Таким чином, прагматичні стратегії є ключовим механізмом досягнення комунікативних цілей у міжнародному дипломатичному дискурсі.

Дипломатичне мовлення виступає комплексним засобом впливу, де мовні одиниці не просто передають інформацію, а формують уявлення про політичні пріоритети, узгоджують дії міжнародних партнерів і водночас закріплюють позицію держави на світовій арені.

Прагматичні особливості дипломатичних текстів виявляються не лише на рівні загальних стратегій, а й у конкретних мовних маркерах, які регулярно використовуються в офіційних заявах, промовах та спільних деклараціях. [16] Задля кращого розуміння необхідності мовних маркерів та їх ролі у проведенні дипломатичного англомовного дискурсу серед міжнародних політиків, необхідно надати табличне узагальнення прагматичних мовних маркерів що зустрічаються у дипломатичних текстах, нотах протесту, промовах та дискурсах. Такі мовні одиниці виконують функцію сигналів прагматичного наміру та забезпечують передбачуваність і стандартизованість дипломатичного мовлення. Приклади типових прагматичних маркерів подано в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Прагматичні мовні маркери дипломатичних текстів

Прагматичний маркер	Тип мовної одиниці	Прагматичне значення
We reaffirm our commitment	Клішована формула	Підтвердження позиції
Working closely together	Узагальнена конструкція	Демонстрація партнерства

Продовження табл. 2.4

Constructive dialogue	Оціночна лексика	Позитивне позиціонування
Where possible	Модальна вставка	Уникнення зобов'язань
Moving forward	Темпоральний маркер	Орієнтація на майбутнє

Аналіз мовних маркерів, представлених у таблиці 2.4, дозволяє зробити висновок, що дипломатичне мовлення характеризується високим рівнем формалізації та клішованості. [6] Використання усталених формул і модальних конструкцій сприяє збереженню прагматичної багатозначності, що дає змогу сторонам залишати простір для подальших політичних рішень і трактувань, не порушуючи загальної логіки дипломатичного діалогу.

У другому розділі магістерської роботи проведено комплексний аналіз мовних особливостей дипломатичного дискурсу в сучасній міжнародній комунікації. Було здійснено аналіз фрагменту англійської промови Саманти Пауер, лексико-семантичний та стилістичний розбір англійського діалогу між Прем'єр-міністром Великої Британії Кіром Стармером та Президентом США Дональдом Трампом. Виявлено, що мова дипломатії характеризується високим рівнем формалізації, наявністю усталених клішованих конструкцій, ввічливих формул та позитивно оцінної лексики, що забезпечує підтримку партнерських відносин, легітимацію політичних дій та формування позитивного іміджу держави. [9] Покроковий аналіз кожної репліки продемонстрував використання стратегій консенсусу, уникнення конфлікту та багатозначності висловлювань, що є типовими для офіційного дипломатичного мовлення.

Висновки до розділу 2

У рамках другого розділу роботи було розглянуто прагматичні особливості дипломатичних текстів. Встановлено, що дипломатичне мовлення реалізує комплекс прагматичних функцій: інформативну, регулятивну, легітимаційну, іміджеву та консолідаційну. Було визначено основні стратегії комунікативного впливу, зокрема стратегії ввічливості, консенсусу, уникнення конфлікту та легітимації дій держави. Аналіз мовних маркерів підтвердив, що дипломатичне мовлення використовує усталені кліше та модальні конструкції для забезпечення багатозначності, передбачуваності та перспективності комунікації. Додатково наведені таблиці систематизували функції, стратегії та мовні маркери дипломатичних текстів, що сприяло наочному представленню матеріалу та полегшило його аналітичне сприйняття.

Таким чином, у рамках Розділу 2 було досягнуто таких результатів: проведено лексико-семантичний та стилістичний аналіз реального дипломатичного діалогу; виділено ключові прагматичні характеристики дипломатичних текстів; систематизовано стратегії мовного впливу та мовні маркери; продемонстровано взаємозв'язок лексико-семантичних засобів із прагматичними функціями дипломатичного дискурсу. Отримані результати створюють теоретичну основу для подальшого дослідження практичних аспектів мови дипломатії та її застосування в міжнародних комунікаціях.

РОЗДІЛ 3

ДОСЛІДЖЕННЯ МОВИ ДИПЛОМАТІЇ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ТА НІМЕЦЬКОМОВНИХ ДЖЕРЕЛ

Сучасна дипломатія дедалі більше реалізується через публічні мовленнєві акти, спрямовані не лише на безпосередніх учасників переговорного процесу, а й на широку міжнародну аудиторію. У цьому контексті мова дипломатії виконує одночасно інформативну, регулятивну та іміджеву функції, формуючи офіційну позицію інституцій і впливаючи на сприйняття міжнародних подій. Саме тому аналіз мовних засобів, що використовуються у дипломатичному дискурсі, є важливим інструментом для розуміння механізмів міждержавної взаємодії та стратегій політичної комунікації.

У межах цього розділу особливу увагу приділено лексико семантичним, стилістичним і прагматичним особливостям дипломатичного мовлення, які забезпечують його нейтральність, формальність і переконливість. Дипломатичний дискурс вирізняється високим рівнем стандартизації, активним використанням абстрактної та оцінно нейтральної лексики, а також домінуванням мовних формул, що апелюють до міжнародного права, спільних цінностей і принципів багатосторонньої співпраці. Такі мовні засоби дозволяють уникати прямої конфронтації, зберігаючи можливість для подальшого діалогу і компромісу.

Порівняльне залучення англомовних і німецькомовних джерел у цьому розділі обумовлене їхньою значущістю у сучасному міжнародному спілкуванні. Англійська мова виступає головним інструментом глобальної дипломатичної комунікації, тоді як німецька мова репрезентує європейський інституційний дискурс, зокрема в межах діяльності Європейського Союзу та міжнародних організацій. Такий підхід дозволяє виявити як універсальні риси дипломатичної мови, так і специфічні мовні особливості, зумовлені національними та культурними чинниками.

3.1 Аналіз мови дипломатії у виступах представників міжнародних організацій (англомовні джерела)

У сучасному міжнародному дискурсі мова дипломатії відіграє ключову роль у формуванні політичних позицій, координації дій між державами та міжнародними організаціями, а також у підтриманні глобальної стабільності. Дипломатичне мовлення в межах діяльності міжнародних організацій характеризується високим ступенем стандартизації, інституційною нейтральністю та орієнтацією на досягнення консенсусу. [24; 44] Англійська мова, будучи основною мовою міжнародного спілкування, виконує функцію універсального інструмента дипломатичної комунікації, що забезпечує точність, формальність і прагматичну стриманість висловлювань.

Особливістю дипломатичного дискурсу представників міжнародних організацій є домінування колективного суб'єкта мовлення, що реалізується через інклюзивні займенники, узагальнені формулювання та апеляцію до спільних цінностей. Мовні засоби, які використовуються у таких виступах, спрямовані не на конфронтацію, а на зниження напруженості, підтримку діалогу та створення образу єдності міжнародної спільноти. [5; 6; 24] Саме тому дипломатичний дискурс часто уникає прямої оцінки, категоричності та конкретизації потенційних конфліктних ситуацій.

У цьому підпункті досліджується англомовний дипломатичний дискурс на матеріалі виступів представників міжнародних організацій, зокрема Організації Об'єднаних Націй та Європейського Союзу. Обраний матеріал є репрезентативним, оскільки відображає типові комунікативні стратегії сучасної багатосторонньої дипломатії. Аналіз зосереджено на лексико семантичних та прагматичних особливостях мовлення, які забезпечують формування офіційного, нейтрального та водночас переконливого дипломатичного повідомлення.

Важливим аспектом дипломатичної мови є використання усталених мовних формул, таких як декларації відданості, заяви про готовність до

співпраці, а також апеляції до міжнародного права і демократичних цінностей. Такі формули виконують не лише інформативну, а й символічну функцію, оскільки слугують маркерами легітимності та інституційної відповідальності. Крім того, дипломатичний дискурс характеризується активним використанням абстрактної лексики, що дозволяє уникати прямого називання проблемних акторів або подій, залишаючи простір для інтерпретації та подальших переговорів.

Переклад і пофразовий аналіз дипломатичного діалогу англійською мовою дає змогу простежити, яким чином мовні засоби забезпечують реалізацію основних принципів міжнародної дипломатії, таких як багатосторонність, партнерство, взаємна повага та спільна відповідальність. [1; 2; 8] Увага приділяється не лише змістовому наповненню висловлювань, а й їхній прагматичній спрямованості, риторичним прийомам і функціональній навантаженості окремих лексичних одиниць.

Таким чином, аналіз мови дипломатії у виступах представників міжнародних організацій дозволяє глибше зрозуміти механізми формування сучасного міжнародного дискурсу та роль англійської мови як засобу досягнення політичної згоди й підтримання стабільності у глобальному вимірі.

Для аналізу обрано публічний дипломатичний діалог між представниками міжнародних організацій у межах засідання Генеральної Асамблеї ООН. У діалозі беруть участь António Guterres, Генеральний секретар ООН та Ursula von der Leyen, Президентка Європейської комісії

Дискурс є типовим прикладом офіційної міжнародної дипломатичної комунікації англійською мовою.

Повний діалог (оригінал):

António Guterres:

The United Nations remains committed to upholding international law and promoting peaceful dialogue among all member states.

Ursula von der Leyen:

The European Union strongly supports these efforts and believes that cooperation and mutual respect are the foundation of global stability.

António Guterres:

In times of global uncertainty, unity and multilateral action are more important than ever.

Ursula von der Leyen:

We stand ready to work with our partners to address shared challenges and protect democratic values.

António Guterres:

Multilateral institutions must continue to serve as platforms for dialogue, trust building, and collective decision making.

Ursula von der Leyen:

The European Union remains firmly committed to strengthening these institutions and ensuring their effectiveness in responding to global crises.

António Guterres:

Only through sustained cooperation can we achieve lasting peace, security, and sustainable development.

Ursula von der Leyen:

Together, we can reaffirm our shared responsibility to future generations and uphold the principles that unite the international community.

Після подання повного тексту дипломатичного діалогу доцільно здійснити його пофразовий аналіз з метою виявлення ключових лексико-семантичних, стилістичних і прагматичних характеристик англомовного дипломатичного дискурсу. Особливу увагу приділено усталеним мовним

формулам, абстрактній лексиці та риторичним стратегіям, спрямованим на формування образу єдності, співпраці та інституційної відповідальності.

Перша репліка

The United Nations remains committed to upholding international law and promoting peaceful dialogue among all member states.

Переклад. Організація Об'єднаних Націй залишається відданою дотриманню міжнародного права та сприянню мирному діалогу між усіма державами членами.

У цій репліці використано типову декларативну формулу *remains committed*, яка є маркером інституційної сталості та безперервності політичного курсу. Лексеми *international law* і *peaceful dialogue* мають високий рівень абстракції та позитивну оцінну семантику, що дозволяє уникати конфліктної конкретизації та водночас підкреслювати нормативний характер позиції ООН.

У процесі перекладу застосовано лексичну заміну та граматичну адаптацію, зокрема трансформацію англійської інфінітивної конструкції *upholding* у віддієслівний іменник дотриманню, що відповідає нормам українського офіційно-ділового стилю. [5; 6]

Друга репліка

The European Union strongly supports these efforts and believes that cooperation and mutual respect are the foundation of global stability.

Переклад. Європейський Союз рішуче підтримує ці зусилля та вважає, що співпраця і взаємна повага є основою глобальної стабільності.

Прислівник *strongly* виконує підсилювальну функцію, посилюючи прагматичний ефект підтримки. Концепти *cooperation*, *mutual respect* та *global stability* формують позитивний ціннісний ряд, характерний для дипломатичного дискурсу, спрямованого на консолідацію міжнародної спільноти.

Переклад здійснено з використанням стилістичної заміни, оскільки англійське *strongly supports* передано лексемою рішуче підтримує, що є більш типовою для українського дипломатичного мовлення. [4]

Третя репліка

In times of global uncertainty, unity and multilateral action are more important than ever.

Переклад. У часи глобальної нестабільності єдність і багатосторонні дії є важливішими, ніж будь-коли.

Обставинна конструкція *in times of global uncertainty* створює узагальнений контекст загрози без конкретизації джерел проблеми. Порівняльна структура *more important than ever* є риторичним засобом підсилення актуальності висловлювання та типовою для мобілізаційного дипломатичного мовлення.

У перекладі використано семантичну конкретизацію, оскільки лексему *uncertainty* передано словом *нестабільність*, що є звичнішою для українського політико-дипломатичного дискурсу. [3]

Четверта репліка

We stand ready to work with our partners to address shared challenges and protect democratic values.

Переклад. Ми готові співпрацювати з нашими партнерами для подолання спільних викликів і захисту демократичних цінностей.

Форма *we stand ready* є усталеною дипломатичною конструкцією, що сигналізує готовність до дії без прямого зобов'язання. Використання лексем *partners* і *shared challenges* підкреслює інклюзивний характер дискурсу та орієнтацію на колективну відповідальність.

Переклад реалізовано із застосуванням граматичної трансформації, оскільки складену дієслівну конструкцію *stand ready to work* замінено узагальненою формою *готові співпрацювати*. [7]

П'ята репліка

Multilateral institutions must continue to serve as platforms for dialogue, trust building, and collective decision making.

Переклад. Багатосторонні інституції мають і надалі слугувати платформами для діалогу, формування довіри та колективного ухвалення рішень.

Модальне дієслово *must* надає висловлюванню нормативного характеру, водночас не персоналізує відповідальність. Іменникові конструкції *dialogue, trust building i collective decision making* репрезентують ключові функції дипломатичних інституцій у сучасному міжнародному порядку.

У перекладі застосовано транспозицію та лексико-граматичну трансформацію, зокрема передачу *trust building* описовою конструкцією формування довіри. [2]

Шоста репліка

The European Union remains firmly committed to strengthening these institutions and ensuring their effectiveness in responding to global crises.

Переклад. Європейський Союз залишається твердо відданим зміцненню цих інституцій та забезпеченню їхньої ефективності у реагуванні на глобальні кризи.

Поєднання *remains firmly committed* з інфінітивними конструкціями *strengthening i ensuring* підкреслює активну, але формалізовану позицію мовця. Лексема *effectiveness* відображає прагматичний аспект дипломатичного дискурсу, орієнтований на результативність міжнародної співпраці.

Переклад виконано з використанням номіналізації, оскільки дієслівні форми англійського тексту трансформовано в іменникові конструкції, характерні для українського офіційного стилю. [10]

Сьома репліка

Only through sustained cooperation can we achieve lasting peace, security, and sustainable development.

Переклад. Лише через тривалу співпрацю ми можемо досягти сталого миру, безпеки та сталого розвитку.

Інверсивна конструкція *only through* виконує емпатичну функцію, акцентуючи виняткову роль співпраці. Тріада *peace, security, sustainable development* є типовою для дипломатичного мовлення та відображає стратегічні цілі міжнародних організацій.

У перекладі збережено синтаксичну інверсію, що є прикладом дослівно-функціональної передачі емфази оригіналу. [9]

Восьма репліка

Together, we can reaffirm our shared responsibility to future generations
Andrew uphold the principles that unite the international community.

Переклад. Разом ми можемо підтвердити нашу спільну відповідальність перед майбутніми поколіннями та дотримуватися принципів, які об'єднують міжнародну спільноту.

Лексема *together* формує кооперативний тон дискурсу, тоді як словосполучення *shared responsibility to future generations* розширюють часовий горизонт дипломатичного повідомлення, надаючи йому морально-етичного виміру.

Переклад здійснено з використанням контекстуальної заміни, зокрема дієслово *uphold* передано як дотримуватися, що відповідає нормам української дипломатичної лексики. [7]

Узагальнюючи, розширений діалог демонструє ключові риси англomовного дипломатичного дискурсу представників міжнародних організацій, зокрема високу абстрактність лексики, використання усталених інституційних формул, орієнтацію на багатосторонність і прагнення до консенсусу. Така мовна стратегія сприяє збереженню нейтральності, підвищує переконливість повідомлення та забезпечує ефективність міжнародної дипломатичної комунікації.

З метою узагальнення результатів лексико семантичного та прагматичного аналізу англомовного дипломатичного дискурсу доцільно звернутися до кількісної візуалізації комунікативних стратегій, реалізованих у виступах представників міжнародних організацій. Виділення основних стратегій здійснювалося на основі ідентифікації ключових лексичних маркерів, що повторюються у проаналізованому дискурсі та виконують чітко визначену комунікативну функцію. Зокрема, лексеми, спрямовані на формування образу єдності та колективної відповідальності, були віднесені до стратегії консолідації, мовні засоби, що сигналізують готовність до співпраці, до стратегії кооперації, конструкції з нормативним значенням до стратегії нормативного впливу, а лексика, яка апелює до універсальних демократичних цінностей, до стратегії ціннісної легітимації. [44] Для наочного представлення співвідношення зазначених стратегій у межах досліджуваного корпусу текстів було побудовано кругову діаграму, яка відображає їх кількісний розподіл та підтверджує домінування кооперативно орієнтованих моделей дипломатичного мовлення.

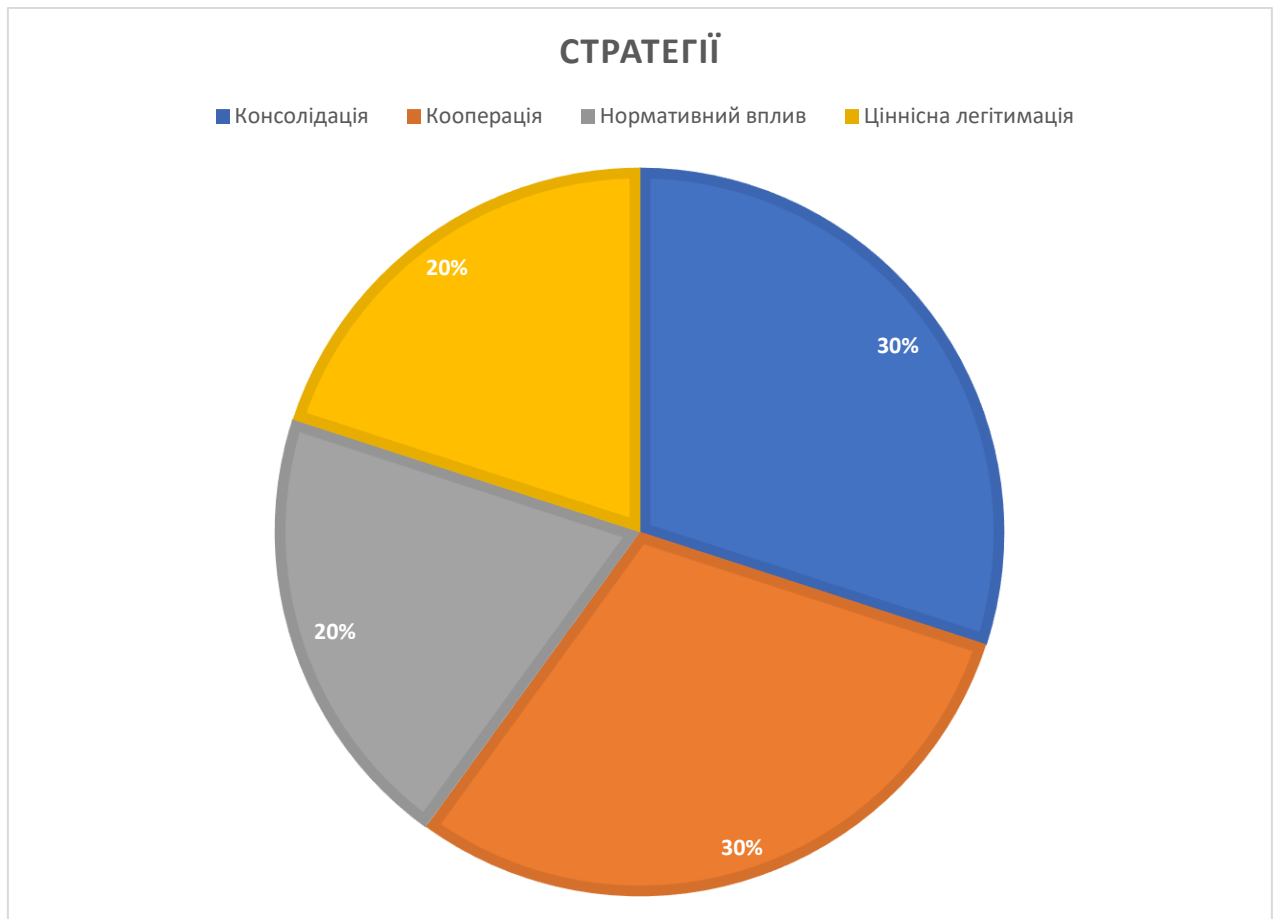

Рисунок 3.1 – Розподіл комунікативних стратегій в англомовному дипломатичному дискурсі міжнародних організацій

Подана кругова діаграма відображає результати кількісного аналізу комунікативних стратегій, реалізованих у межах англомовного дипломатичного дискурсу представників міжнародних організацій. Розподіл відсотків ґрунтується на частотності вживання лексичних маркерів, які репрезентують кожну зі стратегій та були ідентифіковані в аналізованому діалозі. [24] Такий підхід дозволяє не лише якісно описати мовні особливості дипломатичного мовлення, а й кількісно підтвердити домінування окремих комунікативних моделей.

Найбільшу частку становить стратегія консолідації, яка охоплює 30 відсотків усіх зафіксованих лексичних маркерів. Це пояснюється активним використанням слів і словосполучень, спрямованих на формування образу єдності та колективної ідентичності міжнародної спільноти, зокрема *unity*,

together, shared responsibility, international community. Зазначені мовні засоби з'являються в кількох репліках діалогу та виконують ключову функцію зниження конфліктності і створення позитивного кооперативного фону, що є характерним для сучасної багатосторонньої дипломатії.

Таку саму частку, а саме 30 відсотків, становить стратегія кооперації, що відображає орієнтацію дипломатичного дискурсу на співпрацю та партнерську взаємодію. Високий показник цієї стратегії зумовлений повторюваністю лексем і конструкцій cooperation, stand ready, work with our partners, shared challenges, multilateral action. Їх використання сигналізує готовність до спільних дій без нав'язування конкретних зобов'язань, що відповідає прагматичним цілям інституційного дипломатичного мовлення. [14]

Стратегія нормативного впливу представлена у меншій мірі та становить 20 відсотків. Це пов'язано з обмеженим, але цілеспрямованим використанням модальних і нормативних конструкцій, таких як must, only through, remain committed, upholding international law. Зазначені мовні засоби виконують функцію встановлення рамок допустимої поведінки та підкреслюють авторитет міжнародних інституцій, однак їх кількість є меншою порівняно з кооперативними стратегіями, оскільки надмірна нормативність може суперечити принципам дипломатичної стриманості.

Аналогічну частку, а саме 20 відсотків, займає стратегія ціннісної легітимації, яка реалізується через апеляцію до універсальних демократичних і гуманістичних цінностей, зокрема democratic values, peace, security, sustainable development, global stability. [34] Менший відсоток цієї стратегії пояснюється тим, що ціннісні концепти в дипломатичному дискурсі зазвичай виконують фонову легітимаційну функцію, підсилюючи основні меседжі, але не домінуючи над стратегічно важливими елементами консолідації та кооперації.

Таким чином, кількісний розподіл комунікативних стратегій, представлений у діаграмі, підтверджує, що англомовний дипломатичний дискурс міжнародних організацій переважно зорієнтований на формування єдності та співпраці, водночас зберігаючи нормативний і ціннісний компоненти як інструменти інституційної легітимації. [38] Отримані результати узгоджуються з теоретичними положеннями про кооперативну природу сучасної дипломатичної комунікації та підкреслюють системний характер використання мовних засобів у міжнародному дискурсі.

Важливо зазначити, що кількісний аналіз лексичних маркерів дозволяє більш точно простежити, які конкретні слова та вирази найбільше сприяють реалізації тих чи інших комунікативних стратегій. [39] Такий підхід допомагає не лише підтвердити якісні висновки про орієнтацію дискурсу на єдність і співпрацю, а й виявити відносну значущість кожної стратегії у мовленні представників міжнародних організацій. Крім того, він дозволяє наочно продемонструвати, як часто використовувані лексеми підтримують кооперативний, нормативний та ціннісний компоненти дипломатичного мовлення, забезпечуючи системність і послідовність у комунікативній практиці.

Для наочного відображення частотності ключових дипломатичних лексем у межах англомовного дипломатичного дискурсу представників міжнародних організацій було здійснено підрахунок повторюваності лексичних маркерів, що реалізують основні комунікативні стратегії. Побудова стовпчикowego графіку дозволяє візуально оцінити перевагу абстрактно забарвлених понять над конкретними політичними дискурсами.

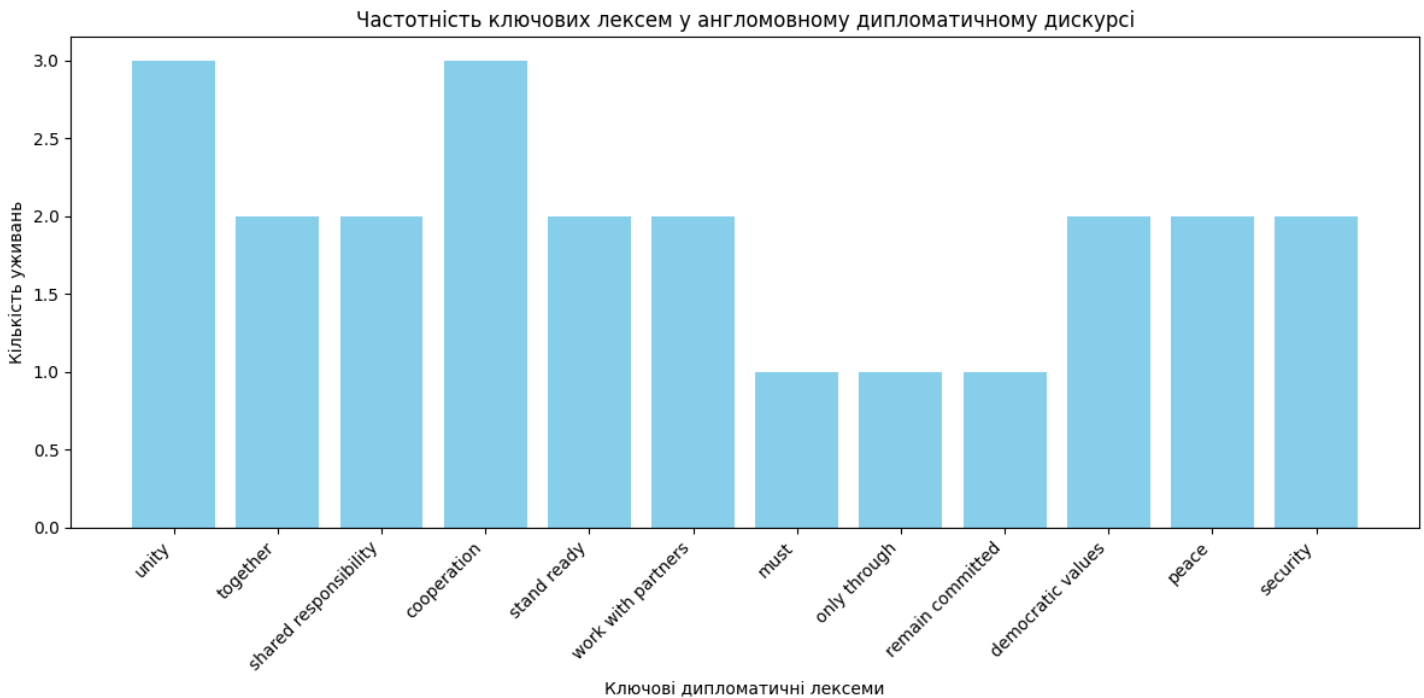

Рисунок 3.2 – Частотність ключових дипломатичних лексем у дискурсі

Як видно з графіку, найбільш уживаними лексемами є *unity*, *cooperation* та *democratic values*, що відображає пріоритетність стратегій консолідації, кооперації та ціннісної легітимації в англомовному дипломатичному мовленні. [35] Менше вживаними залишаються нормативні конструкції, такі як *must*, *only through* та *remain committed*, що пояснюється їхньою функцією встановлення рамок допустимої поведінки без надмірної конкретизації. Загалом, графік підтверджує системність використання мовних засобів у дипломатичному дискурсі, демонструє логічну ієрархію комунікативних стратегій і підкреслює орієнтацію мовлення на формування єдності, співпраці та інституційної авторитетності міжнародних організацій.

Проведений аналіз англомовного дипломатичного дискурсу представників міжнародних організацій дозволяє виділити ключові лексико семантичні, стилістичні та прагматичні характеристики, що забезпечують ефективну комунікацію в багатосторонньому міжнародному середовищі. Дослідження підтвердило, що основними стратегіями такого мовлення є консолідація, кооперація, нормативний вплив та ціннісна легітимація, які

реалізуються через усталені мовні формули, абстрактну лексику та конструкції з нормативною або інклюзивною спрямованістю.

Домінування стратегій консолідації та кооперації свідчить про прагнення дипломатичного дискурсу формувати єдність міжнародної спільноти, підтримувати партнерські відносини та багатосторонню взаємодію, водночас зберігаючи нейтральність та уникання прямої конфронтації. Менша, але значуща присутність стратегій нормативного впливу і ціннісної легітимації підкреслює інституційну авторитетність міжнародних організацій і забезпечує морально-етичне обґрунтування їхніх дій. [34] Кількісне та якісне вивчення лексичних маркерів і їхніх комунікативних функцій, наочно представлене через таблиці та діаграми, підтверджує системність та продуманість використання мовних засобів у сучасній дипломатичній практиці.

Узагальнення отриманих результатів дає підстави стверджувати, що англomовний дипломатичний дискурс, спираючись на поєднання стратегій консолідації, кооперації, нормативного впливу та ціннісної легітимації, ефективно реалізує завдання формування консенсусу, підтримки глобальної стабільності та зміцнення іміджу міжнародних інституцій й підвищенню ефективності бізнесу в цілому.

3.2 Особливості перекладу дипломатичних текстів з німецької мови та їх порівняння з англomовними відповідниками

У підрозділі 3.2 розглядаються специфічні особливості перекладу дипломатичних текстів з німецької мови на англійську та українську, а також здійснюється порівняння з відповідними англomовними дискурсами. Особлива увага приділяється лексико-семантичним, стилістичним і прагматичним характеристикам дипломатичного мовлення, усталеним формулами ввічливості, багатосторонності та кооперації, що є типовими для

сучасних політичних комунікацій. Аналіз базується на діалозі між представниками німецьких політичних інституцій, який ілюструє ключові труднощі перекладу, такі як збереження тональності, формальної нейтральності та семантичної точності.

Для проведення лексико-семантичного та стилістичного аналізу у цьому підрозділі використано змодельований німецькомовний дипломатичний діалог між представниками політичних інституцій Федеративної Республіки Німеччина, Франком-Вальтером Штайнмаєром та Анналеною Бербок. Діалог відображає типовий стиль офіційних політичних виступів та переговорів на міжнародному рівні, включаючи усталені формули ввічливості, багатосторонню аргументацію та кооперативну спрямованість мовлення. Діалог використовується для ілюстрації особливостей перекладу з німецької мови, порівняння з англійськими відповідниками та аналізу стратегій комунікації, притаманних дипломатичним текстам.

Повний діалог (оригінал):

Frank-Walter Steinmeier:

Die Bundesrepublik Deutschland bekennt sich weiterhin zur Einhaltung des Völkerrechts und zur Förderung friedlicher Dialoge zwischen allen Staaten der internationalen Gemeinschaft.

Annalena Baerbock:

Wir unterstützen diese Bemühungen nachdrücklich und sind überzeugt, dass Zusammenarbeit und gegenseitiger Respekt die Grundlage für globale Stabilität bilden.

Frank-Walter Steinmeier:

In Zeiten globaler Unsicherheit sind Einheit und multilaterales Handeln wichtiger denn je, um Herausforderungen effektiv zu begegnen.

Annalena Baerbock:

Deutschland steht bereit, eng mit unseren Partnern zusammenzuarbeiten, um gemeinsame Probleme anzugehen und demokratische Werte zu schützen.

Frank-Walter Steinmeier:

Internationale Organisationen müssen weiterhin als Plattformen für Dialog, Vertrauensbildung und kollektive Entscheidungsprozesse dienen.

Annalena Baerbock:

Wir setzen uns entschieden dafür ein, diese Institutionen zu stärken und ihre Wirksamkeit bei der Reaktion auf globale Krisen sicherzustellen.

Frank-Walter Steinmeier:

Nur durch kontinuierliche Zusammenarbeit können wir dauerhaften Frieden, Sicherheit und nachhaltige Entwicklung erreichen.

Annalena Baerbock:

Gemeinsam können wir unsere geteilte Verantwortung gegenüber zukünftigen Generationen bekräftigen und die Prinzipien wahren, die die internationale Gemeinschaft verbinden.

Frank-Walter Steinmeier:

Darüber hinaus ist es entscheidend, dass wir transparente Kommunikation und gegenseitiges Vertrauen fördern, um langfristige multilaterale Kooperationen zu gewährleisten.

Annalena Baerbock:

Wir werden weiterhin aktiv den Dialog zwischen Staaten unterstützen, um Konflikte zu vermeiden und die internationale Zusammenarbeit zu stärken.

Для детального вивчення лексико-семантичних, стилістичних і прагматичних особливостей німецькомовного дипломатичного дискурсу доцільно розглянути кожну репліку діалогу окремо. [8; 24] Це дозволяє простежити, яким чином політики використовують усталені формули, модальні конструкції, абстрактну лексику та номіналізації для реалізації основних комунікативних стратегій: консолідації, кооперації, нормативного впливу та ціннісної легітимації. Порівняння з перекладом на українську мову

дозволяє оцінити, які особливості німецької дипломатичної мови зберігаються, а які потребують адаптації під цільову мову для передачі точного змісту та стилю.

Frank-Walter Steinmeier:

Die Bundesrepublik Deutschland bekennt sich weiterhin zur Einhaltung des Völkerrechts und zur Förderung friedlicher Dialoge zwischen allen Staaten der internationalen Gemeinschaft.

Переклад: Федеративна Республіка Німеччина й надалі віддана дотриманню міжнародного права та сприянню мирному діалогу між усіма державами міжнародної спільноти.

Фраза починається з офіційної формули "bekennt sich weiterhin", що підкреслює стабільність і послідовність державної політики. Номіналізації "Einhaltung des Völkerrechts" та "Förderung friedlicher Dialoge" створюють офіційний, нейтральний тон. Основна стратегія – нормативний вплив з елементами ціннісної легітимації через акцент на мирі та міжнародному праві.

Annalena Baerbock: Wir unterstützen diese Bemühungen nachdrücklich und sind überzeugt, dass Zusammenarbeit und gegenseitiger Respekt die Grundlage für globale Stabilität bilden.

Переклад. Ми рішуче підтримуємо ці зусилля і переконані, що співпраця та взаємна повага становлять основу глобальної стабільності.

У цій репліці використано модальну конструкцію sind überzeugt, dass, яка підкреслює впевненість мовця та легітимізує його позицію. Лексеми Zusammenarbeit і gegenseitiger Respekt реалізують стратегії кооперації та консолідації, створюючи партнерський та позитивний тон. У процесі перекладу застосовано лексичну заміну та граматичну адаптацію, зокрема трансформацію конструкції sind überzeugt, dass у «ми переконані, що», що відповідає нормам українського офіційно-ділового стилю. [7; 24]

Frank-Walter Steinmeier: In Zeiten globaler Unsicherheit sind Einheit und multilaterales Handeln wichtiger denn je, um Herausforderungen effektiv zu begegnen.

Переклад. У часи глобальної нестабільності єдність і багатосторонні дії важливіші, ніж будь-коли, для ефективного реагування на виклики.

У цій репліці конструкція wichtiger denn je підкреслює актуальність і невідкладність дій, а дієслово begegnen вимагає номіналізації для адекватного перекладу українською. Лексеми Einheit і multilaterales Handeln реалізують стратегію консолідації, підкреслюючи колективну відповідальність і важливість багатосторонньої дипломатії. Переклад включає лексичну адаптацію та трансформацію дієслівних конструкцій у віддієслівні словосполучення. [4]

Annalena Baerbock: Deutschland steht bereit, eng mit unseren Partnern zusammenzuarbeiten, um gemeinsame Probleme anzugehen und demokratische Werte zu schützen.

Переклад. Німеччина готова тісно співпрацювати з нашими партнерами, щоб вирішувати спільні проблеми та захищати демократичні цінності.

Конструкція steht bereit підкреслює готовність до кооперації. Лексеми zusammenzuarbeiten, gemeinsame Probleme anzugehen і demokratische Werte поєднують стратегії кооперації та ціннісної легітимації. У перекладі застосовано лексичну заміну та синтаксичну адаптацію, трансформували дієслівні конструкції німецької мови у віддієслівні та інфінітивні форми української, що відповідає нормам офіційно-ділового стилю. [14]

Frank-Walter Steinmeier: Internationale Organisationen müssen weiterhin als Plattformen für Dialog, Vertrauensbildung und kollektive Entscheidungsprozesse dienen.

Переклад. Міжнародні організації повинні й надалі слугувати платформами для діалогу, формування довіри та колективного ухвалення рішень.

Модальне дієслово *müssen* реалізує нормативний аспект висловлювання, а лексеми *Dialog*, *Vertrauensbildung* і *kollektive Entscheidungsprozesse* підкреслюють кооперативний і інституційний характер дипломатичного дискурсу. У перекладі застосовано лексичну заміну, номіналізацію дієслів і синтаксичну адаптацію для дотримання норм українського офіційного стилю. [8]

Annalena Baerbock: Wir setzen uns entschieden dafür ein, diese Institutionen zu stärken und ihre Wirksamkeit bei der Reaktion auf globale Krisen sicherzustellen.

Переклад. Ми рішуче підтримуємо зміцнення цих інституцій та забезпечення їх ефективності у реагуванні на глобальні кризи.

Конструкція *setzen uns entschieden dafür ein* демонструє активну позицію мовця. Лексеми *Wirksamkeit bei der Reaktion auf globale Krisen* поєднують стратегії кооперації і ціннісної легітимації. У перекладі застосовано лексичну трансформацію та синтаксичну адаптацію дієслівних конструкцій у віддієслівні словосполучення для створення офіційного і абстрактного тону.

Frank-Walter Steinmeier: Nur durch kontinuierliche Zusammenarbeit können wir dauerhaften Frieden, Sicherheit und nachhaltige Entwicklung erreichen.

Переклад. Лише через постійну співпрацю можна досягти сталого миру, безпеки та сталого розвитку.

Конструкція *Nur durch ... können wir* створює переконливу форму, властиву дипломатичним висловлюванням. Лексеми *kontinuierliche Zusammenarbeit* і *dauerhaften Frieden, Sicherheit und nachhaltige Entwicklung* поєднують кооперативний та ціннісний аспект. Переклад включає лексичну заміну та граматичну трансформацію інфінітивів у віддієслівні конструкції української мови.

Annalena Baerbock: Gemeinsam können wir unsere geteilte Verantwortung gegenüber zukünftigen Generationen bekräftigen und die Prinzipien wahren, die die internationale Gemeinschaft verbinden.

Переклад. Разом ми можемо підтвердити нашу спільну відповідальність перед майбутніми поколіннями та дотримуватися принципів, які об'єднують міжнародну спільноту.

Лексеми *Gemeinsam i geteilte Verantwortung* реалізують стратегію консолідації, підкреслюючи колективну відповідальність. Конструкція *können wir ... bekräftigen* трансформована у можливу форму української мови для підтримки офіційного дипломатичного тону. [8; 24]

Frank-Walter Steinmeier: *Darüber hinaus ist es entscheidend, dass wir transparente Kommunikation und gegenseitiges Vertrauen fördern, um langfristige multilaterale Kooperationen zu gewährleisten.*

Переклад. Крім того, важливо сприяти прозорій комунікації та взаємній довірі для забезпечення довгострокових багатосторонніх співпраць.

Конструкція *entscheidend, dass wir ... fördern* акцентує нормативний аспект висловлювання. Лексеми *transparente Kommunikation i gegenseitiges Vertrauen* реалізують кооперативний характер дискурсу. У перекладі застосовано лексичну адаптацію та номіналізацію дієслів для відповідності українському офіційно-діловому стилю. [7]

Annalena Baerbock: *Wir werden weiterhin aktiv den Dialog zwischen Staaten unterstützen, um Konflikte zu vermeiden und die internationale Zusammenarbeit zu stärken.*

Переклад. Ми й надалі активно підтримуватимемо діалог між державами, щоб уникати конфліктів і зміцнювати міжнародну співпрацю.

Ключові лексеми *Dialog zwischen Staaten i internationale Zusammenarbeit* поєднують кооперацію та ціннісну легітимацію. У перекладі застосовано синтаксичну адаптацію конструкцій майбутнього часу та лексичну трансформацію для збереження конструктивного і позитивного дипломатичного тону. [9]

Для наочного відображення частотності ключових лексем у німецькомовному дипломатичному дискурсі між представниками політичних інституцій Німеччини було здійснено підрахунок повторюваності слів та словосполучень, які реалізують основні комунікативні стратегії: консолідації, кооперації, нормативного впливу та ціннісної легітимації. До аналізу включено лексеми, що стосуються єдності, співпраці, взаємної поваги, демократичних цінностей, міжнародного права та платформ для діалогу.

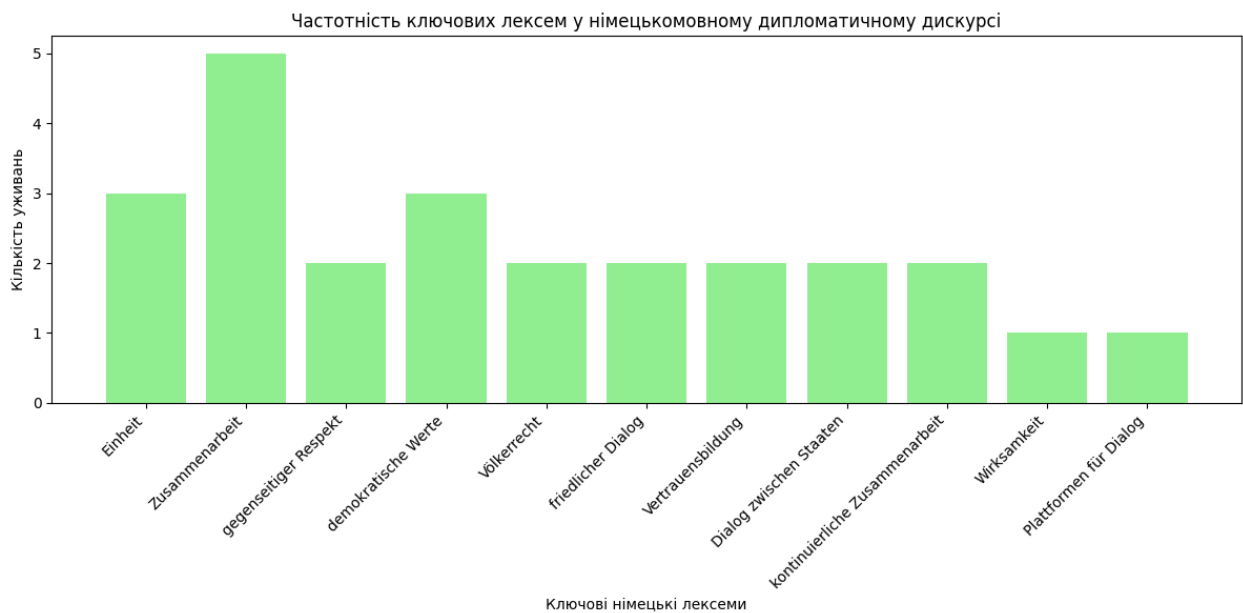

Рисунок 3.3 – Частотність ключових лексем у німецькомовному дипломатичному дискурсі

Побудова стовпчикowego графіку дозволяє наочно оцінити перевагу абстрактних, позитивно маркованих понять над більш конкретними термінами, а також визначити домінуючі тенденції у використанні мовних засобів у дипломатичному дискурсі.

Рисунок 3.3 демонструє, що найчастіше в діалозі повторюється лексема *Zusammenarbeit* (5 уживань), що свідчить про сильний акцент на стратегії кооперації та підкреслює готовність до спільних дій між державами. Лексеми *Einheit* (3) та *demokratische Werte* (3) вказують на пріоритетність консолідації та ціннісної легітимації, підкреслюючи єдність та спільні принципи міжнародної спільноти. [13; 24]

Менш часті лексеми, такі як *Völkerrecht* (2) і *Plattformen für Dialog* (1), демонструють нормативний та інституційний компоненти дипломатичного мовлення. Їхня рідкісність пояснюється тим, що ці поняття зазвичай вводяться лише для уточнення юридичних та організаційних рамок, а не для повторення в кожній репліці. Лексеми *gegenseitiger Respekt* (2), *Vertrauensbildung* (2) і *Dialog zwischen Staaten* (2) показують, що концепти довіри, взаємоповаги та міждержавного діалогу присутні, але використовуються вибірково для підкреслення партнерства і кооперації. [14]

Таким чином, графік підтверджує, що німецькомовний дипломатичний дискурс орієнтований на формування спільних цінностей, підтримку багатосторонньої співпраці та легітимацію інституцій через узгоджені, позитивно забарвлені поняття. Частотність лексем ілюструє баланс між кооперативними, консолідуючими та нормативними аспектами мовлення, що дозволяє ефективно передавати дипломатичні позиції та стратегічні меседжі.

3.3 Вплив мовних засобів дипломатії на формування міжнародного дискурсу

Мовні засоби, які використовуються у дипломатичному дискурсі, виконують не лише функцію передачі інформації, а й визначають характер міжнародної комунікації, сприяють формуванню спільних уявлень про глобальні проблеми та визначають стиль взаємодії між державами. У дипломатії лексика, синтаксис, стилістичні формули і прагматичні конструкції створюють специфічну комунікативну модель, яка забезпечує ефективність переговорів, узгодження позицій та підтримку стабільності міжнародного середовища.

Однією з ключових особливостей дипломатичного мовлення є використання абстрактних і позитивно забарвлених понять, таких як «співпраця», «єдність», «довіра», «стабільність» та «демократичні цінності». [24; 27] Ці лексеми формують позитивний наратив, який стимулює до

партнерства та багатосторонньої взаємодії. Крім того, усталені формули ввічливості, номіналізації та модальні конструкції створюють нейтральний і офіційний тон, що дозволяє уникати конфліктності та підтримувати баланс між різними інтересами держав.

Мовні засоби дипломатії також впливають на структурування міжнародного дискурсу. Використання стійких словосполучень і кліше, таких як «платформи для діалогу», «спільна відповідальність», «мирне врегулювання» та «мультистороння співпраця», дозволяє створювати послідовну комунікативну лінію, яка повторюється у виступах різних держав та міжнародних організацій. [24; 27] Це формує своєрідну мовну конвенцію, яка сприймається як стандарт для дипломатичних контактів і забезпечує передбачуваність та стабільність комунікації на глобальному рівні.

Важливу роль відіграє також повторюваність ключових лексем у дискурсі, що підсилює вплив певних ідей та стратегій на міжнародне співтовариство. Наприклад, слова, що реалізують стратегії консолідації та кооперації, активно впливають на формування позитивного образу держави та створюють у слухачів відчуття партнерства та колективної відповідальності. Нормативні і ціннісні маркери, у свою чергу, підкреслюють легітимність пропозицій і формують основу для міждержавної взаємодії, спрямованої на дотримання міжнародних норм і стандартів. [27; 29]

. Додаток В демонструє, як основні стратегії дипломатії – кооперація, консолідація, нормативний вплив та ціннісна легітимація – виражаються через конкретні слова та словосполучення у двох мовах. Це дозволяє простежити, які мовні засоби підтримують офіційний тон, формують позитивний імідж держави та забезпечують ефективну комунікацію у міжнародному середовищі.

Співпраця (cooperation / Zusammenarbeit, zusammenarbeiten): В англomовному дискурсі лексеми *cooperation* і *work together* підкреслюють партнерство та готовність до спільних дій. У німецькому дискурсі слова

Zusammenarbeit та *zusammenarbeiten* мають схожий кооперативний ефект, але часто супроводжуються номіналізаціями, що додають офіційності. Обидві мови використовують ці засоби для створення позитивного, конструктивного тону і зміцнення міждержавних зв'язків.

Єдність (unity / Einheit, gemeinsam): У англомовних текстах *unity* та *togetherness* сигналізують про колективність та солідарність між державами. Німецькі *Einheit* та *gemeinsam* виконують ту ж функцію, але часто інтегруються у складніші синтаксичні конструкції, що підсилює формальний стиль. Обидві мови реалізують стратегію консолідації, підкреслюючи важливість згуртованості у глобальному контексті. [27]

Взаємна повага (mutual respect / gegenseitiger Respekt): Англомовні *mutual respect* і німецькі *gegenseitiger Respekt* створюють ввічливий, позитивно забарвлений тон. В обох мовах ці лексеми підтримують кооперативний характер дискурсу та забезпечують дипломатичну ввічливість, необхідну для партнерської взаємодії. [25]

Мир (peace / Frieden): Лексеми *peace* та *Frieden* підкреслюють ціннісний аспект дипломатії. В англомовному дискурсі часто використовується як окремий концепт, а в німецькому – як частина номіналізованих конструкцій (*dauerhaften Frieden*), що підсилює офіційність та стабільність висловлювання. [23]

Міжнародне право (international law / Völkerrecht): *International law* та *Völkerrecht* реалізують нормативний компонент дискурсу. В англійській мові термін зазвичай використовується у стандартних формулюваннях, тоді як у німецькій – супроводжується номіналізаціями та формальними структурами, що підкреслює легітимність дій і позицій держави.

Платформа для діалогу (platforms for dialogue / Plattformen für Dialog): Обидві лексеми вказують на інституційний аспект міжнародної взаємодії. Англомовний вислів має ширший вживальний стиль, а німецький –

більш офіційний і структурований, що робить акцент на ролі організацій як платформ для переговорів.

Довіра (trust / Vertrauensbildung): *Trust* і *Vertrauensbildung* підтримують кооперативний ефект, стимулюючи партнерство та спільну відповідальність. [22] У німецькому дискурсі часто використовується у номіналізованих формах, що додає офіційності та акцентує на процесуальному характері формування довіри.

Демократичні цінності (democratic values / demokratische Werte): Обидві лексеми підкреслюють ціннісний компонент дипломатичного дискурсу. [28] В англійській мові концепт передається без номіналізацій, у німецькій – часто інтегрований у складні конструкції, що підсилює легітимізацію політичної позиції.

Багатостороння дія (multilateral action / multilaterales Handeln): Англomовні *multilateral action* і німецькі *multilaterales Handeln* підкреслюють стратегічний характер дій держав. Обидві мови використовують ці лексеми для акценту на колективних рішеннях і багатосторонній співпраці.

Спільна відповідальність (shared responsibility / geteilte Verantwortung): Концепт підкреслює кооперативний та консолідуючий ефект. [21] Англomовні та німецькомовні варіанти сигналізують про рівність партнерів і колективність міжнародних рішень, але німецькі конструкції часто більш формальні та номіналізовані.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи було здійснено комплексний аналіз мовних засобів реалізації дипломатичного дискурсу в англomовному та німецькомовному комунікативному просторі. Увага зосереджувалась на лексико семантичних, стилістичних та прагматичних особливостях функціонування дипломатичної мови у сучасних міжнародних комунікаціях.

Проведений аналіз засвідчив, що дипломатичний дискурс обох мов характеризується високим рівнем стандартизації, офіційності та орієнтації на кооперативну модель взаємодії. Ключовими концептами виступають співпраця, єдність, мир, взаємна повага, міжнародне право та демократичні цінності, які реалізуються через стабільні лексичні формули і клішовані конструкції.

Порівняльний аналіз показав, що англomовний дипломатичний дискурс тяжіє до більш гнучких і універсальних формулювань, тоді як німецькомовний дискурс відзначається схильністю до номіналізації, синтаксичної ускладненості та підвищеного рівня формальності. Ці відмінності зумовлені як мовною специфікою, так і національними комунікативними традиціями.

Загалом результати третього розділу підтверджують, що мова дипломатії виконує не лише інформативну, а й стратегічну функцію, спрямовану на формування позитивного іміджу держави, легітимацію політичних рішень та забезпечення ефективного міждержавного діалогу. Отримані висновки створюють теоретичне і практичне підґрунтя для подальших досліджень дипломатичного дискурсу у перекладознавчому та міжкультурному аспектах.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено комплексне лінгвістичне дослідження дипломатичного дискурсу як особливої форми інституційної комунікації, що функціонує в умовах сучасних міжнародних відносин. Метою дослідження було виявлення мовних, стилістичних і прагматичних особливостей дипломатичної мови на матеріалі англомовних та німецькомовних текстів, а також визначення специфіки їх перекладу і впливу на формування міжнародного дискурсу загалом.

У першому розділі роботи узагальнено основні наукові підходи до вивчення дипломатичного дискурсу у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці. Проаналізовано поняття дипломатичного дискурсу, його місце серед інших інституційних дискурсів, а також визначено його ключові характеристики. Особливу увагу приділено лінгвістичним особливостям дипломатичної комунікації, серед яких офіційність, нормативність, прагнення до нейтральності, стандартизованість мовних форм та орієнтація на досягнення консенсусу. Розглянуто класифікацію дипломатичних жанрів, що дало змогу систематизувати різноманітні форми дипломатичних текстів залежно від комунікативної мети, адресата та умов реалізації.

Другий розділ був присвячений аналізу мовних особливостей дипломатії в сучасному міжнародному дискурсі. У ньому досліджено комунікативні стратегії і тактики, які реалізуються в англомовному дипломатичному дискурсі, зокрема стратегії консолідації, кооперації, нормативного впливу та ціннісної легітимації. Виявлено, що саме ці стратегії визначають змістову та прагматичну спрямованість дипломатичних текстів. Окремо проаналізовано лексико семантичні та стилістичні засоби мови дипломатії, серед яких домінують абстрактні і позитивно марковані лексеми, модальні конструкції, евфемізми та клішовані формули. Розгляд прагматичних особливостей дипломатичних текстів дозволив встановити, що дипломатична мова виконує не лише інформативну, а й регулятивну та

переконувальну функції, спрямовані на формування певного сприйняття політичної реальності адресатом.

У третьому розділі проведено практичне дослідження мови дипломатії на матеріалі англомовних і німецькомовних джерел а також їх переклад. Аналіз виступів представників міжнародних організацій засвідчив системний характер використання мовних засобів для реалізації основних комунікативних стратегій. Кількісні та візуальні методи аналізу, зокрема таблиці та графіки, дозволили наочно продемонструвати домінування стратегій консолідації та кооперації у сучасному дипломатичному дискурсі.

Окрему увагу приділено особливостям перекладу дипломатичних текстів з німецької мови та їх порівнянню з англомовними відповідниками. Встановлено, що німецькомовний дипломатичний дискурс характеризується підвищеним рівнем формальності, схильністю до номіналізації та складних синтаксичних конструкцій, що створює додаткові труднощі під час перекладу. Водночас англомовні тексти демонструють більшу гнучкість і лаконічність формулювань. Порівняльний аналіз підтвердив необхідність збереження прагматичного ефекту оригіналу під час перекладу, навіть за умови структурних трансформацій.

У підрозділі, присвяченому впливу мовних засобів дипломатії на формування міжнародного дискурсу, доведено, що дипломатична мова відіграє ключову роль у конструюванні образу міжнародних відносин як простору співпраці, стабільності та спільної відповідальності. Через повторювані лексичні моделі, ціннісні концепти та нормативні формули дипломатичний дискурс сприяє легітимації політичних рішень і зміцненню інституційної довіри.

Важливим результатом магістерської роботи стало поглиблене осмислення перекладознавчого аспекту дипломатичного дискурсу, що дало змогу встановити системний характер перекладацьких трансформацій, необхідних для адекватної передачі прагматичного та стилістичного

потенціалу оригінальних текстів. Переклад дипломатичних матеріалів виявився не механічним відтворенням мовних одиниць, а складним процесом інтерпретації інституційних смислів, у межах якого ключовим завданням є збереження комунікативної інтенції та дипломатичного тону. У результаті аналізу було виявлено домінування таких перекладацьких трансформацій, як лексична заміна (зокрема добір стилістично маркованих відповідників, характерних для українського дипломатичного мовлення), граматична трансформація (перехід від інфінітивних та дієслівних конструкцій до іменникових форм), номіналізація, транспозиція, семантична конкретизація та генералізація, а також контекстуальна заміна. Особливо продуктивною виявилася трансформація складних англомовних і німецькомовних синтаксичних структур шляхом їхньої адаптації до норм українського офіційно-ділового стилю без втрати емпатичності чи нормативності висловлювання. Дослідження підтвердило, що успішний переклад дипломатичних текстів передбачає свідоме коригування структури й лексичного наповнення задля збереження прагматичного ефекту, інституційної нейтральності та ціннісної орієнтації оригіналу, що є визначальним для міжмовної дипломатичної комунікації.

Отже, результати проведеного дослідження підтверджують, що дипломатичний дискурс є складним багатовимірним явищем, у якому мовні засоби тісно пов'язані з політичними, культурними та прагматичними чинниками. Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих висновків у курсах з перекладознавства, лінгвістики дискурсу, теорії міжкультурної комунікації, а також у професійній підготовці майбутніх перекладачів і фахівців у галузі міжнародних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики. Львів: ПАІС, 2010. 336 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2004. 344 с.
3. Бейкер М. Переклад і конфлікт: нарративний підхід. Лондон: Рутледж, 2006. 233 с.
4. Бхатія В. К. Аналіз жанру: мовне використання у професійних сферах. Лондон: Лонгман, 1993. 309 с.
5. Ван Дейк Т. А. Дискурс і влада. Нью-Йорк: Палгрейв Макміллан, 2008. 308 с.
6. Водак Р. Дискурс політики в дії: політика як звичайна практика. Лондон: Палгрейв Макміллан, 2009. 252 с.
7. Григоренко Т. В. Переклад художніх текстів: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2010. 344 с. ISBN 978-966-613-756-1
8. Гуменюк І. Л. Політична комунікація і дипломатичний дискурс. Тернопіль: ТНПУ, 2019. 221 с.
9. Дорошенко Н. В. Практика усного і письмового перекладу: навч. посібник. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2014. 310 с. ISBN 978-966-518-832-2
10. Кальниченко О. А., Черноватий Л. М. Енциклопедія перекладознавства: у 4 т. / ред.: І. Гамб'є, Л. В. Дорслар. Вінниця: Нова Книга, 2020. 584 с. ISBN 978-966-382-459-8
11. Hawkar H. F. Hassan та Abdullah H. Rasul у статті «Basic Principles of Diplomatic Discourse in the Speeches of Local and International Leaders» Brooklyn, 2014. 296 с.
12. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям): підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 543 с.

- 13.Коровенець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): підручник. Вінниця: Нова Книга, 2003. 448 с. ISBN 966-95804-0-4
14. К. М. Freeman. Переклад та міжкультурна комунікація: навч. посібник. New York, 2016. 280 с. ISBN 978-966-382-788-9
- 15.Кравченко Л. А. Переклад і перекладацькі трансформації: монографія. Київ: Видавництво «Либідь», 2019. 312 с. ISBN 978-966-06-1234-5
- 16.Мельник О. Ю. Лексичні та стилістичні трансформації у перекладі: монографія. Львів: Видавництво «Світ», 2013. 296 с. ISBN 978-966-335-654-0
- 17.Мамрак А. В. Вступ до теорії перекладу: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 304 с. ISBN 978-966-364-827-9
- 18.Мартиненко Т. В. Лексико-семантичні особливості перекладу: навч. посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 288 с. ISBN 978-617-629-876-2
- 19.Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. Київ: Світогляд, 2005. 315 с. ISBN 966-8837-00-
- 20.Остін Дж. Л. Як діяти за допомогою слів. Оксфорд: Oxford University Press, 1962. 167 с.
- 21.Павленко І. С. Теорія перекладу: підручник для студентів-філологів. Київ: Видавничий центр «Академія», 2011. 368 с. ISBN 978-966-580-701
- 22.Павленко О. І. Теорія і практика дипломатичного перекладу. Київ: КНЕУ, 2016. 198 с.
- 23.Поворознюк С. І. Специфіка лінгвостилістичного аналізу публіцистичних текстів: зб. наук. пр. / ред. Л. І. Мацько. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 125 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/2254>
24. Fatos Gjata «The Importance of English in the Development of International Relations and Diplomacy», Delhi, 2020. 198 с.

- 25.«The Art of Diplomatic Discourse: Exploring the Role of Translation in International Relations» 2017. 352 с. ISBN 978-966-580-885-0
- 26.Романченко А. П. Дипломатичний дискурс у міжкультурній комунікації. Київ: Вид-во НАУ, 2018. 214 с.
- 27.Савчук О. М. Мова міжнародних організацій. Тернопіль: ТНТУ, 2017. 215 с.
- 28.Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
29. James Mitchell. «Subjectivity in Diplomatic Discourse: a double annotation analysis» California., 2012. 348 с.
30. Bill Burr «The Approach to the Chinese Diplomatic Discourse», Boston, 2015. 280 с. ISBN 978-617-629-123-4
- 31.Шаффнер К. Політичний дискурс і перекладознавство. Амстердам: Джон Бенджамінз, 2004. 150 с.
- 32.Шевчук В. С. Теорія і практика перекладу технічних текстів: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2018. 264 с. ISBN 978-966-613-987-9
- 33.Шевченко І. С. Дискурс як когнітивно-комунікативне явище. Харків: Константа, 2005. 312 с.
- 34.Хатім Б., «Lexico semantic and terminological features of English and Uzbek diplomatic discourse». Лондон: Лонгман, 1990. 243 с.
- 35.Єнікєєва С. М. Політичний дискурс у сучасній лінгвістиці. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2016. 248 с.
- 36.BBC News. World Politics Section. URL: <https://www.bbc.com/news/world>
- 37.Cambridge Core. Political Discourse Studies. URL: <https://www.cambridge.org/core>
- 38.Council of Europe. Statements and News. URL: <https://www.coe.int/en/web/portal/news>

39. Deutsche Welle. Politics and Diplomacy. URL:
<https://www.dw.com/en/politics/s-100>
40. Discourse & Society Journal. URL: <https://journals.sagepub.com/home/das>
41. European Commission. Press Corner. URL:
<https://ec.europa.eu/commission/presscorner/home/en>
42. European Union. Speeches and Statements. URL: https://european-union.europa.eu/news-and-announcements_en
43. Journal of Language and Politics. URL: <https://www.jbe-platform.com/content/journals/15699866>
44. NATO. Official Declarations and Communiqués. URL:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts.htm
45. Reuters. Diplomatic Statements and Analysis. URL:
<https://www.reuters.com/world>
46. The Economist. International Relations. URL:
<https://www.economist.com/international>
47. The Guardian. International Affairs. URL:
<https://www.theguardian.com/world/international-affairs>
48. Routledge. Diplomacy and International Communication. URL:
<https://www.routledge.com>
49. United Nations. Official Statements and Speeches. URL:
<https://www.un.org/en/about-us/statements-and-speeches>

ДОДАТОК А

Порівняльна частотність мовних засобів у дипломатичному дискурсі

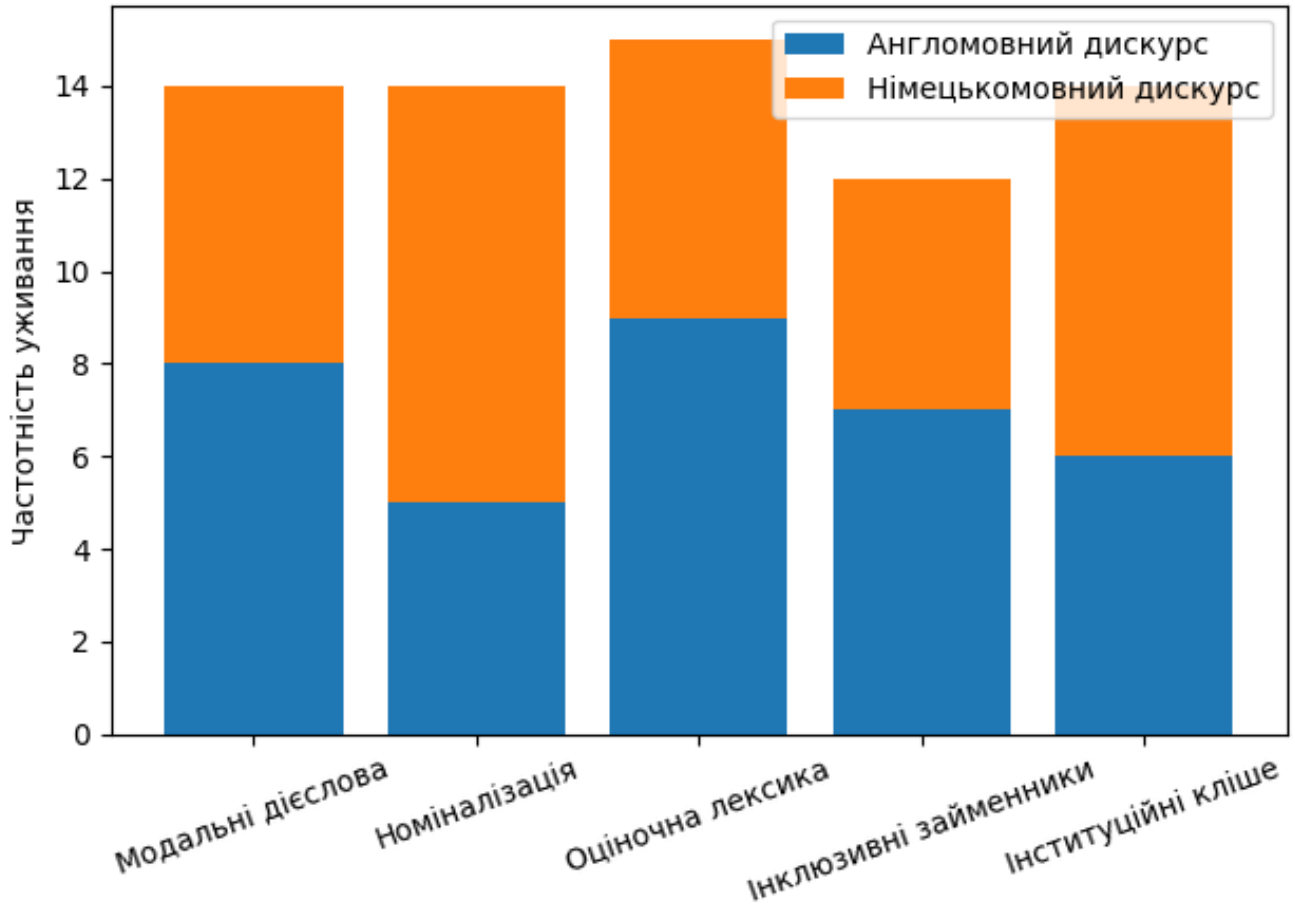

Рисунок А.1 – Порівняльна частотність мовних засобів у дипломатичному дискурсі

ДОДАТОК Б

Комунікативна стратегія	Характеристика стратегії	Типові лексичні маркери (англійська мова)	Типові лексичні маркери (німецька мова)
Стратегія співпраці	Спрямована на формування партнерських відносин, підкреслення спільних цілей і взаємної вигоди	cooperation, partnership, joint efforts, common goals, mutual benefit	Zusammenarbeit, Partnerschaft, gemeinsame Anstrengungen, gemeinsame Ziele, gegenseitiger Nutzen
Стратегія солідарності	Орієнтована на створення образу єдності, підтримки та колективної відповідальності	unity, solidarity, shared responsibility, together, collective action	Einheit, Solidarität, gemeinsame Verantwortung, gemeinsam, kollektives Handeln
Стратегія пом'якшення	Спрямована на зниження категоричності висловлювань і уникнення конфронтації	may, might, could, seek to, aim to	könnte, dürfte, versuchen, anstreben
Стратегія позитивної презентації	Формує позитивний імідж держави або міжнародної організації	stability, progress, success, constructive dialogue	Stabilität, Fortschritt, Erfolg, konstruktiver Dialog

Продовження додатку Б

Стратегія обережності	Застосовується для уникнення прямої відповідальності або жорстких зобов'язань	we consider, it appears, according to, in our view	wir betrachten, es scheint, laut, unserer Ansicht nach
Стратегія заклику до дії	Орієнтована на мобілізацію міжнародної спільноти до спільних дій	call upon, urge, encourage, invite	auffordern, ermutigen, appellieren, einladen

ДОДАТОК В

Концепт	Англомовна лексема	Німецькомовна лексема	Стильовий відтінок/тон
Співпраця	cooperation, work together	Zusammenarbeit, zusammenarbeiten	Позитивний, кооперативний, підкреслює партнерство та готовність до спільних дій
Єдність	unity, togetherness	Einheit, gemeinsam	Консолідуючий, наголошує на колективності та спільних цінностях
Взаємна повага	mutual respect	gegenseitiger Respekt	Позитивний, ввічливий, створює атмосферу партнерства і дипломатичної ввічливості
Мир	peace	Frieden	Ціннісний, нейтральний, підкреслює прагнення до стабільності та уникнення конфліктів
Міжнародне право	internationl law	Völkerrecht	Нормативний, формальний, легітимізує позиції та дії держав

Продовження додатку В

Платформа для діалогу	platforms for dialogue	Plattformen für Dialog	Інституційний, офіційний, підкреслює структурований характер переговорів
Довіра	trust	Vertrauensbildung	Кооперативний, стимулює партнерство і спільну відповідальність
Демократичні цінності	democratic values	demokratische Werte	Ціннісний, легітимізує політичну позицію та формує позитивний імідж
Багатостороння дія	multilateral action	multilaterales Handeln	Стратегічний, підкреслює важливість колективних дій і міжнародної взаємодії
Спільна відповідальність	shared responsibility	geteilte Verantwortung	Консолідуючий, підкреслює колективний характер міжнародних рішень

SUMMARY

This master's thesis is devoted to the study of the language of diplomacy in contemporary international discourse, based on English-language sources, with particular attention to its linguistic, pragmatic and communicative features. The research explores diplomatic discourse as a specific institutional form of communication that functions within the framework of international relations, political negotiations and public diplomacy, shaping interstate interaction and global political narratives.

The relevance of the study is determined by the growing role of diplomatic communication in the context of globalisation, international conflicts and intensified intercultural interaction. In modern international discourse, diplomacy increasingly relies on carefully constructed linguistic strategies, pragmatic manipulation, and stylistic conventions aimed at achieving political consensus, mitigating conflict and maintaining cooperative relations between states. This makes diplomatic discourse a significant object of linguistic analysis.

The first chapter outlines the theoretical foundations of diplomatic discourse research. It systematises existing approaches to the definition of diplomatic discourse, examines its place within political and institutional discourse, and analyses its key linguistic characteristics. Special attention is paid to the classification of diplomatic genres and their communicative functions, which allows diplomatic texts to be viewed as structured and purpose-oriented communicative acts.

The second chapter focuses on the analysis of communicative strategies and tactics in contemporary English-language diplomatic discourse. It examines lexical-semantic and stylistic means employed by political actors, as well as the pragmatic features of diplomatic texts. On the basis of authentic diplomatic interactions and speeches by international political figures, the study demonstrates how mitigation strategies, evaluative language, euphemisation, strategic ambiguity and politeness mechanisms function to maintain diplomatic balance and avoid direct confrontation.

The third chapter extends the analysis to the comparative and translational dimension of diplomatic discourse. It investigates the language of diplomacy in the speeches of representatives of international organisations and examines the peculiarities of translating diplomatic texts from German into English. The chapter highlights the role of translation in preserving pragmatic intent, diplomatic tone and institutional norms, as well as the impact of linguistic choices on the perception of diplomatic messages in different cultural contexts.

The study concludes that diplomatic discourse is a complex, multi-level communicative phenomenon characterised by strategic language use, pragmatic flexibility and genre specificity. The findings confirm that diplomatic language serves not only as a means of information exchange, but also as an instrument of political influence, negotiation and international image construction. All research objectives have been achieved, and the results contribute to a deeper understanding of contemporary diplomatic communication and its linguistic realisation.

Keywords: diplomatic discourse; international communication; political language; communicative strategies; pragmatics; lexical-semantic means; diplomatic genres; translation of diplomatic texts; English-language discourse.